

Izhaja vsak petek. Izdaja Časopisno-založniško podjetje »Primorski tisk« v Kopru. Naslov uredništva in uprave: Koper, Kidričeva 26, tel. 170. Posamezni izvod 10 din. Celoletna naročnina 500 din, polletna 250 din, četrletna 130 din. Za inozemstvo znaša letna naročnina 1000 din ali 8,5 am. dolarja. Bančni račun 65-KB-1-181. Prilogo »Uradni vestnik okraja Koper« prejema naročniki brezplačno. Rokopisov ne vračamo.

LETNA SKUPŠČINA DPD SVOBOD IN PROSVETNIH DRUŠTEV

Vpliv na vso ustvarjalnost in življenje

V četrtek, 12. t. m. je bila okrajna letna skupščina DPD Svobod in prosvetnih društev v mali dvorani Zavoda »Primorske prireditve« v Kopru. Poročilo o delu in nalogah okrajnega Sveta in društev je imel predsednik Sveta Ivan Mavsar. Objavljamo del njegovega referata, v katerem se je dotaknil vloge kulturnoprosvetne dejavnosti v socialistični družbi, vsebine in oblike tega delovanja ter vloge in dela okrajnega Sveta od zadnje skupščine do danes. Nato je tovariš Mavsar podrobno analiziral delo posameznih vej kulturnoprosvetne dejavnosti, kakor tudi društev, s statističnimi podatki osvetlil današnje stanje, govoril o delu in vlogi občinskih društvenih forumov, o Zavodu »Primorske prireditve« ter končno izvajal iz vsega tega zaključke, ki so nakazali smernice bodočega dela in razvoja, o čemer bomo še poročali v prihodnji številki našega lista.

Predsednik okrajnega Sveta Svobod in prosvetnih društev
Ivan Mavsar

Kot velja za vsa področja naše družbene dejavnosti, tako velja tudi za ljudskoprosvetno področje, da je treba vedno in povsod upoštevati načela, ki jih postavlja pred sleherno organizacijo ali društvo naša socialistična družba. Jugoslovanski narod dvanajsto leto grade nov družbeni red in že nešteto krat je bila potrjena pravila pot naše socialistične graditve, potrjena doma in v svetu.

Kljub tej uspešni socialistični izgradnji pa moramo priznati, da razvoj na kulturnoprosvetnem področju ni bil enakovreden tistemu v gospodarstvu in v politiki. Oblik dela na tem področju nam še ni uspelo tako prilagoditi, da bi bile sedanji pogojem našega razvoja lastne in koristne. Obenem pa smo prišli do prepričanja, da je prav od uspešne kul-

turnoprosvetne dejavnosti v nemajhni meri odvisen tudi uspeh v proizvodnji, produktivnost naših podjetij in kmetijstva. Ker pa nismo dovolj sistematično skrbeli za konkretno delo in vsebino kulturnoprosvetnih društev, je bilo njihovo delo stihljivo in so se omejevala le na ozko določene veje udejstvovanja. Vsekakor niso odigrala tiste vloge, ki jim jo je družba namenila.

Od zadnje letne skupščine je preteklo komaj 10 mesecev, zato je težavno govoriti o kakih bistvenih pozitivnih rezultatih in spremembah v našem ljudskoprosvetnem življenju. Da pa se je kljub temu okrajni Svet odločil za letno skupščino, je vzrok stanje v naših društvih, čeprav se ponekod precej izboljšuje, in vedno večja vloga občinskih društvenih forumov.

Predvsem bo treba poskrbeti za večjo aktivnost naših društev, za pestrejšo obliko dela v široki dejavnosti in najti ustrezno obliko ob velikem razvoju našega gospodarstva in tehnike. Te nove oblike bo treba vskladiti s stari, ki jih prav gotovo ne bomo zavrgli, temveč še razvijali. Pri tem nastaja vprašanje strokovnega in vodilnega kadra društev in posameznih sekcij, kulturno-umetniškega in izobraževalnega dela, kajti oboje nam je potrebno. Toda za aktivnost društev je potrebna tudi organizacijska trd-

nost, na kar pa smo doslej morda najmanj pazili.

Pri vsem tem ne smemo pozabiti na vedno večjo vlogo občinskih Svetov Svobod in prosvetnih društev, kajti prav njihova naloga je poglobljati in usmerjati kulturnoprosvetno življenje na svojem območju. Prav ti forumi bodo prispevali v bodoče velik delež k širjenju, iskanju in oživljanju starih in novih oblik družbenega življenja. In to bodo končno tisti forumi, ki bodo urejali materialno osnovo s sodelovanjem občinskih ljudskih odborov in podjetij.

V svojih nadaljnjih izvajanjih je govoril tovariš Mavsar o delu in vlogi okrajnega Sveta od zadnje skupščine do danes.

(Nadaljevanje na 5. strani)

Najboljšo dramsko družino do zdaj ima v našem okraju postojnska Svoboda. Med drugim so uprizorili v režiji Bože Brecljeve tudi igr MOLČEČA USTA. Trikrat so jo igrali doma v Postojni, z uspehom pa so gostovali tudi v Ilirski Bistrici in na Rakeku. Na sliki vidite prizor iz te igre.

O petletnem načrtu za razvoj kmetijstva

Prejšnjo soboto in v ponedeljek je okrajni svet za kmetijstvo in gozdarstvo na svoji prvi seji v Kopru podrobno razpravljalo o perspektivnem planu razvoja kmetijstva in zadrugištva v koprskem okraju v naslednjih petih letih.

Rezultat te seje so sklepi, ki jih objavljamo v današnji številki. Za osnovno obravnavo je služil idejni osnutek perspektivnega plana, ki ga je izdelala koprška Zadruga poslovna zveza, in o katerem so se posvetovali na širši konferenci, 23. novembra letos zastopniki Glavne zadrugne zveze, Okrajne zadrugne zveze, Zadrugnih poslovnih zvez, okrajnih in občinskih LO in kmetijski strokovnjaki.

Na omenjenem posvetovanju so ugotovili, da je idejni osnutek petletnega obnovitvenega plana koprške ZPZ dobra osnova, ven-

dar ni podrobno izdelan, zlasti glede širšega sodelovanja z ZPZ Sežana in Ilirska Bistrica, z Vodno skupnostjo, s kmetovalci in drugimi kmetijskimi činitelji. Osnutek bo torej potrebno dopolniti.

Kasneje sta bili podobni konferenci še v Sežani in Ilirski Bistrici, na katerem so razčistili vsa vprašanja glede petletnega plana obnove kmetijstva, tako da bosta izdelali v kratkem tudi

ZPZ v Sežani in Ilirski Bistrici svoj perspektivni plan. Vsi trije plani se bodo med seboj dopolnjevali in tako tvorili enoten okrajni perspektivni plan obnove našega kmetijstva in zadrugištva, ki bo v skladu z republiškimi in zveznimi planom za razvoj kmetijstva.

Za dokončno izdelavo okrajnega perspektivnega plana bo v kratkem sklicana širša konferenca.

Razprava o perečih vprašanjih

V soboto in nedeljo bo v Kopru zasedal plenum Društva gradbenih inženirjev in tehnikov Slovenije. Potem ko si bodo udeleženci plenuma v soboto ogledali gradnje Tovarne motornih koles Tomos in

pristanišča v Kopru, bo v mali dvorani zavoda »Primorske prireditve« v Verdijevi ulici v Kopru ob 17. uri zasedanje plenuma, na katerem bodo prebrali naslednje referate: ing. Alojz Poljanšek iz Ljubljane — Gradnja železnice Koper — Kozina; Josip Kramarič — Gradnja pristanišča v Kopru; ing. Roman Celik — Melioracije v koprskem okraju; Marko Rainer — Slovensko obalno področje in stanovanjski problemi. Na to zasedanje vabi podružnica DIT v Kopru ne samo svoje člane, pač pa tudi vse one, ki jih ta vprašanja zanimajo.

S SEJE OKRAJNEGA ODBORA V kulturi in prosveti enaka načela kot v proizvodnji

Na svoji redni 18. seji v petek, 6. t. m. so odborniki OO SZDL razpravljali o kulturnoprosvetnem udejstvovanju v našem okraju. Uvodno poročilo o delu, vlogi, uspehih, težavah in perspektivah je imel sekretar OO SZDL Ivan Mavsar. V živahni razpravi so potem odborniki še podčrtali vlogo sproščene kulturnoprosvetnega delovanja in njegovo povezavo s proizvodnjo ter s političnim življenjem.

Člani OO SZDL so se še pogovorili o pripravah za proslavo Dneva JLA, 22. decembra, ki je pred durmi.

UMRL JE Ferdo Kozak

V sredo so v Ljubljani pokopali podpredsednika Ljudske skupščine LRS, slovenskega pisatelja in znanega političnega delavca, udeleženca ustanovnega sestanka OF Slovenije, dr. Ferda Kozaka. Pokojnik se je rodil 28. oktobra 1894 v Ljubljani in potem, ko je leta 1922 doktoriral iz slavistike na praški univerzi, je nastopil mesto profesorja na klasični gimnaziji v Ljubljani. Med okupacijo je bil konfiniran v Italiji. Po zlomu fašizma je bil član jugoslovanske misije v Bariju in še pred koncem vojne se je vrnil na osvobojeno ozemlje v Jugoslavijo. V prvi slovenski vladi je postal minister za prosveto, nato je bil izvoljen za predsednika Ljudske skupščine LRS, do smrti pa je bil njen podpredsednik.

Z nedavnega posvetovanja o stanju v kmetijstvu koprškega okraja

Sprehod POSVETU

Boji v španskem Maroku in Kamerunu se nadaljujejo

Boji v španskem Maroku in francoski afriški koloniji Kamerunu se nadaljujejo z nezmanjšano srditostjo. Uporniške čete so popolnoma obkrožile mesto Ifni. Na tem področju je padlo od 1. decembra dalje 190 španskih vojakov. Na sporočilo Francove vlade, da je upor organizirala maroška vlada, je maroški sultan Mohamed V. ostro reagiral. Rekel je, da so upor organizirali domačini v znak protesta proti nekaterim krivičnim ukrepom španskih oblasti. Vendar je po njegovem mnenju še zmeraj možna miroljubna rešitev s pogajanjem. Pri tem pa morajo pokazati španske oblasti več dobre volje kot doslej.

Iz francoskega Kameruna pa poročajo, da so uporniki, ki jih vodi ilegalna Nacionalistična zveza, razširili vstajo po vsej deželi. Vse dosedanje akcije policije in žandarmerije so se zaključile s popolnim neuspehom. Uporniki zahtevajo popolno neodvisnost Kameruna, ki je zdaj kot avtonomna dežela priključen Francoski uniji.

Razprava o Alžiru zaključena brez konkretnih sklepov

Kakor je bilo pričakovati, je Glavna skupščina OZN zaključila razpravo o alžirskem vprašanju s kompromisno resolucijo. To resolucijo so pripravile Mehika, Japonska in Kanada, zavzema pa se za »pravično rešitev alžirskega vprašanja«. Hkrati opozarja resolucija na koristnost tuniškoma-maroške ponudbe za posredovanje med Francijo in Alžirsko osvobodilno fronto. Čeprav je resolucija bolj ali manj formalnega značaja, pomeni njena vsebina vendar korak naprej v primerjavi z lanskim zasedanjem Glavne skupščine. Medtem ko so takrat alžirsko vprašanje na pritisk nekaterih delegacij odložili, so zdaj vendarle sprejeli resolucijo, iz katere je jasno razvidno, da prelivanje krvi v Alžiru nikakor ni samo notranja zadeva Francije, ampak je to stvar, za katero je odgovorna tudi Skupnost narodov.

Dan človečanskih pravic

Pred devetimi leti, 10. decembra 1948, je Glavna skupščina Združenih narodov sprejela in razglasila splošno deklaracijo o pravicah človeka. To deklaracijo je podpisalo 48 držav, osem se jih je vzdržalo, dve pa nista bili navzoči. V devetih letih so načela deklaracije uveljavili po vsem

Napredek elektronike

V Ljubljani so v soboto odprli IV. mednarodni sejem radia in telekomunikacij. Razen 20 domačih razstavlja tudi 60 tujih podjetij iz Avstrije, Zahodne Nemčije, ZDA, Belgije, Italije, Danske, Francije in ČSR. Zvezni sekretar za industrijo Marjan Cvetković je ob otvoritvi sejma med drugim dejal, da je bilo leta 1949 v Jugoslaviji le 172.000 radijskih naročnikov, danes pa jih je že približno 710 tisoč; da že trdno vstopamo v obdobje proizvodnje televizijskih sprejemnikov, ter da bo domača elektronska industrija povečala svojo proizvodnost in tudi pocenila izdelke s kakovostnejšo in racionalnejšo proizvodnjo ob povečanju storilnosti dela.

Na tem sejmu je prijetno presenetil delovni kolektiv podjetja »Iskra« iz Kranja z izdelki, ki po svoji kakovosti dosegajo sodobno mednarodno raven, dalje kolektiv podjetja »Telekomunikacije« z domačimi televizijskimi sprejemniki »Panorama« in inštitut »Jožef Stefan« iz Ljubljane z jonskim in elektronskim pospeševalnikom. Ob tej priložnosti je Radio-televizija Ljubljana začela s prvimi eksperimentalnimi rednimi oddajami televizije, ki številnemu občinstvu posreduje 16 televizijskih sprejemnikov na Gospodarskem razstavišču.

svetu. Le malo imamo še primerov, kjer lahko govorimo o izrazitem kršenju človečanskih pravic. Toda tudi taki primeri niso več zaviti v molk, kakor je bilo to pred vojno, ko je delovalo Društvo narodov. Danes se ves svet zanima in ves svet obravnava dogodka v Južni Afriki, Malaji in podobna kršenja človečanskih pravic.

Ob Dnevu človečanskih pravic je glavni tajnik OZN Hammarskjöld naslovil na svetovno javnost posebno izjavo, v kateri je poudaril, da so pravice človeka na svetu odvisne od pripravljenosti drugih ljudi, da jih spoštujejo. Vse države si morajo še vnaprej prizadevati, da bo priznano človeško dostojanstvo povsod na svetu in gledati na pravice in težnje narodov kot na svoje lastne pravice in težnje.

Pred zasedanjem Atlantskega pakta

V ponedeljek se bo začela v Parizu konferenca držav članic Atlantskega pakta. Na konferenci bodo zahodne države sprejele vrsto važnih sklepov glede »skupne obrambe pred sovjetsko nevarnostjo«. Obravnavali pa bodo tudi razna nesoglasja, ki so se pojavila v zahodnem bloku predvsem v zadnjih mesecih. Tu omenjajo politični izvedenci predvsem Francijo, ki je nezadovoljna zaradi ameriškega pošiljanja orožja Tuniziji, ter Nemčijo, ki bi se rada postavila na svoje noge.

Položaj v Indoneziji

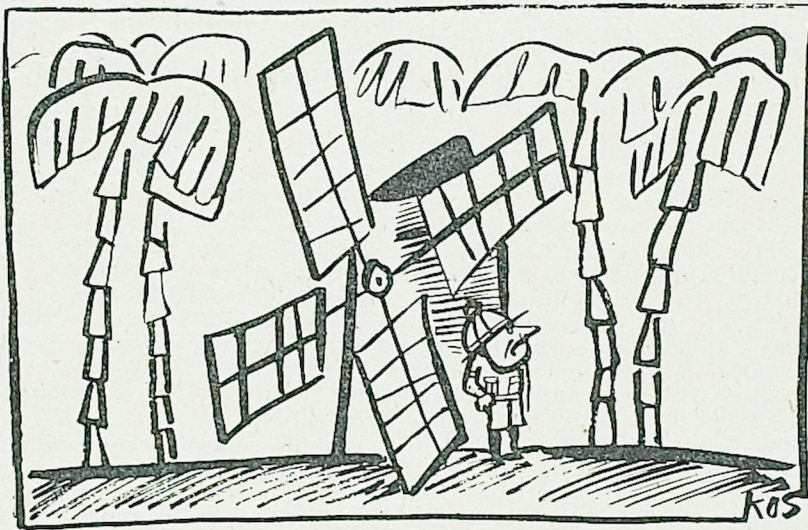
Indonezijska vlada je izdala odlok, s katerim je država prevzela v svojo upravo vsa nizozemska posestva, kmetijska podjetja in tovarne v Indoneziji. Odlok se nanaša tudi na podjetja z mešanim indonezijsko-nizozemskim kapitalom. Posestva in tovarne je takoj prevzelo indonezijsko kmetijsko ministrstvo. Hkrati so objavili, da bodo tri holandske banke pod indonezijsko vojaško kontrolo.

Kakšne korake namerava napraviti Holandija, še ni znano. Zaenkrat so le blokirali bančne račune indonezijskih državljanov na Holandskem. Dogodek sam je prišel precej nepričakovano in jasno kaže, da so holandskemu kolonializmu v Aziji dnevi šteti. Indonezija je namreč že večkrat predlagala Holandski, da bi s pogajanjem rešili vprašanje holandskih plantaž in tovarn v deželi, toda je zmeraj naletela na gluha ušesa. Holandska vlada je bila najbrž prepričana, da se Indonezija ne bo upala podržaviti holandskih plantaž in je zato zavlačevala začetek pogajanj, čeprav

Ciprsko vprašanje je te dni spet pred Združenimi narodi. Mnogi so verjeli, da se ne bo več potrebno baviti s to kočljivo zadevo, kajti OZN je lani priporočila vsem trem prizadetim državam — Grčiji, Veliki Britaniji in Turčiji naj z miroljubnimi pogajanjem rešijo spor. Toda v svojih predvidevanjih so se žal ušeli. Res je sicer Grčija pokazala mnogo dobre volje, da bi prišlo do pogajanj, toda kaj ko sta Vepustljivo vztrajali na starih konceptih, ki sploh ne upoštevajo težnje velike večine ciprskega prebivalstva. Grčija je še pred kratkim poskusila po diplomatski poti prepričati Veliko Britanijo, da je nesmiselno vztrajati na zastarelih kolonialističnih načelih, saj ves sodobni razvoj kaže, da je obstoj kolonij le še vprašanje nekaj mesecev ali let. Toda Velika Britanija, ki ji je strategija pomembnejša od volje ljudstva na otoku, je ponujeno roko zavrnila. Grčiji torej ni ostalo drugega, kot stvar spet sprožiti pred Združenimi narodi.

Prvi dnevi razprave so pokazali, da ima Grčija precej simpatij med delegacijami. Zlasti močan vtis so napravile besede grškega zunanjega ministra Averofa, ki je z dokumenti podprl dejstva o britanskih grozodejstvih na Cipru. Hkrati je poudaril, da Velika Britanija ni napravila nobenega resnega koraka za rešitev spora, čeprav so ji to priporočili na zadnjem zasedanju OZN. Zelo verjetno bodo grško delegacijo podprle številne delegacije in zahtevale konkretne

je to obliko rešitve spora med obema deželama podprla tudi OZN.

HOLANDSKI MLIN V INDONEZIJSKEM GOZDU

— Sedaj pa so ta drevesa že tako zrasla, da za naš mlin ni nič več vetra

ZUNANJEPOLITIČNI KOMENTAR JUGOPRESA

Prijatelji ali sopotniki?

Ali nekateri odgovorni krogi na Zahodu želijo, da bi postala ljudstva Afrike in Azije, ko se borijo za zlom kolonialnega jarma in za svojo narodnostno neodvisnost, prijatelji ali njihovi blokovski sopotniki, to je vprašanje, ki nastaja na osnovi nekaterih zelo pristranskih stališč, porajajočih se med razpravo o kolonialnih vprašanjih v Generalni skupščini OZN in v okviru sedanje polemike o teritorialni pristojnosti Atlantskega pakta. Na to vprašanje pa je za sedaj težko odgovoriti tako ali drugače.

Nekateri najnovejši poskusi posameznih zahodnih držav kažejo na to, da na Zahodu začenjajo treznejše in bolj elastično razmišljati takrat, ko gre za blokovsko opredelitev afriških in azijskih dežel. Take zaključke dopušča popuščanje napetosti na Srednjem Vzhodu, ker predvsem ZDA in Velika Britanija prihajata do prepričanja — vsaj do neke mere — da ni umestno nenehno nasprotovanje mednarodni politiki sedanje egiptске in sirske vlade. Razen tega tudi pošiljanje britansko-ameriškega orožja Tunisu dokazuje, da je bolje popuščati pri uveljavljanju svojih stališč v nasprotju med zavezniki, kot pa zanemarjati razumevanje do ljudstev Severne Afrike. Vse torej kaže, da ZDA in z ozirom na sedanji položaj tudi Velika Britanija želita dobiti prijatelje v Afriki in na Srednjem Vzhodu ter obnoviti takšno prijateljstvo s tamkajšnjimi narodi, kot je bilo pred letom dni.

Zaradi svojih ozkih političnih in strateških teženj so zahodne velesile tudi v tem vprašanju zavzele podobno stališče, kot so ga imele v Generalni skupščini OZN takrat, ko je bila razprava o kašmirkem problemu in so nastopile proti Indiji tako, kot proti Indoneziji v njenem sporu s Holandsko v zvezi z Zahodno Irijano, ali proti Siriji, ko je bila beseda o njeni pritožbi glede na ameriški in turški vojaški ter politični pritisk. V uradnih krogih Zahoda pa skoraj ni glasu protesta proti okrutnosti oboroženih sil Francove Španije, ki hoče zatreti osvobodilno gibanje v Španskem Maroku.

Če upoštevamo vse te momente, se je težko izogniti vtisu, da večina odgovornih ljudi na Zahodu še dalje smatra, da je važnejša sporu za pridobivanje blokovskih sopotnikov med posameznimi politikami in narodi Azije in Afrike pa celo Evrope, kot pa pridobivanje resničnih prijateljev med prebujajočimi se ljudstvi bivših kolonialnih področij.

Po vsem sodeč je pravilna trditev, da ni lahko nekaterim zahodnim dežlam zavzeti objektivno, kaj šele dobronamerno stališče do teženj tistih dežel, ki so za sedaj še vedno pod njihovim takšnim ali drugačnim vplivom, pa pri tem težijo za popolno neodvisnostjo in svobodnim odločanjem o mednarodnih odnosih. Res to ni lahko, in dokaz temu so dokaj ostra nesoglasja med vodilnimi silami v Atlantskem paktu v zvezi s teritorialnimi pristojnostmi te blokovske organizacije.

Samo priporočila ne pomagajo

sklepe ter pogajanja, pri katerih bi sodelovali tudi predstavniki ciprskega prebivalstva.

Medtem poročajo iz Nikozije, da je začetek razprave o Cipru v OZN sprožil po vsem otoku množične demonstracije. Pripadniki osvobodilnega gibanja so raztrosili letake, v katerih je rečeno, da na vzhodnem Sredo-

zemlju ne bo prej moč doseči miru, dokler ne bo odšel s Cipra zadnji britanski vojak. Na otoku se je začela tudi splošna protesta stavka, ki je skoraj povsem paralizirala življenje. V mnogih ciprskih mestih je prišlo do neredov, pri katerih je bilo ranjenih večje število domačinov in britanskih vojakov.

Novice s Tržaškega

Pretekli teden so stranke tako imenovane »demokratske levice« (PSDI, PSI, PRI in FR) opozorile prefekturalnega komisarja na tržaški občini, da bi morale biti čimprej razpisane nove upravne volitve, saj tako določa tudi zakon. Omenjene stranke tudi poudarjajo, da se bodo odločno uprle vsem ukrepom, ki bi jih sprejel komisar po zakonito zapadnem roku. Na osnovi zakona bi namreč morale biti volitve najkasneje tri mesece po razpustu občinskega sveta, to je najkasneje do srede januarja.

V sedanjih razmerah je skoraj nemogoče, da bi bile volitve v omenjenem roku. Zaradi tega je pričakovati ponovno intervencijo strank, ki hočejo, da bi tržaška občina imela svoje izvoljeno upravo. Proti komisarski upravi je slišati vedno več glasov tudi zaradi tega, ker namerava komisar zvišati tarife uslug podjetja ACEGAT ter izročiti zasebnemu podjetju skrb za mestno čistočo ter za vzdrževanje cest. S tem sklepom hoče komisar znižati izdatke ter občinski primanjkljaj.

Mali trgovci zelo nasprotujejo zvišanju trošarine na tekstil, obutev, ure in cvetje in so razburjeni nad zadevno odločbo prefekturalnega komisarja. Po tej odločbi bi namreč morali tržaški trgovci plačati toliko trošarine, kot vsi trgovci skupaj v Milanu.

Stavkovno gibanje v obratih CRDA in v Tržaškem arsenalu še ni zaključeno. Stavke so skoraj vsak dan in trajajo po nekaj ur, včasih pa tudi ves dan. Na pobudo sindikatov in političnih skupin pa se je začela te dni tudi močna akcija pri osrednjih oblasteh v Rimu. Namen te akcije je posredovanje za rešitev spora, ki se vleče že šest mesecev. V teku je tudi nabiralna akcija za materialno pomoč stavkajočim.

Uveljavljajo se

Te dni so bile redne letne občinske mladinske konference v Kopru, Postojni, Divači, Pivki in Hrpeljah. Koprške konference se je udeležilo 100 delegatov osnovnih mladinskih organizacij s področja koprške občine. Dosedanji predsednik Rado Seifert je v svojem poročilu naglasil, da postaja mladinska organizacija vedno bolj krepak činitelj v življenju koprške komune. Dokaz temu je številna udeležba mladincev in mladink pri organiziranju raznih množičnih akcij in tudi znatno povečanje števila članov v preteklem letu.

Med razpravo so delegati predvsem poudarili nujnost tesnejše povezave med posameznimi mladinskimi organizacijami v podjetjih na vaseh in šolah. Zato so toplo pozdravili namen ustanovitve mladinskega kulturno umetniškega društva v Kopru, v katerega naj bi se razen srednjošolske mladine vključila tudi delavska. Delegati so tudi predlagali naj bi v okviru Ljudske univerze delovala tudi posebna mladinska sekcija, ki bi organizirala predavanja predvsem za vaško mladino. V zvezi s telesno-vzgojno in športno dejavnostjo pa so predlagali, da bi na koprskem telovadišču zgradili atletsko stezo, katera bi še bolj pritegnila mladince in mladinke k športnemu udejstvovanju.

OBVESTILO

Zadnja številka lista »KOMUNIST« je izšla v soboto, 7. decembra, in je bila vsem naročnikom razposlana iz Ljubljane. Od slej bo slovensko izdajo glasila ZKJ tiskalna tiskarna »Slovenskega poročevalca«. Zaradi tega obveščamo vse politične organizacije, ustanove in podjetja, kakor tudi naročnike listov »KOMUNIST« in »NAŠA SKUPNOST«, da je v Ljubljani, Tomšičeva ulica 1, ustanovljena posebna uprava teh listov, ki bo skrbela za redno dostavo listov, reševala reklamacije in naročila terih in novih naročnikov ter bpirala naročnino za slovenski izdaji omenjenih listov.

»Komunist« in »Naša skupnost«
Uredništvo in uprava

Ureja uredniški odbor — Glavni urednik Stane Skrabar — Odgovorni urednik Rastko Bradarčja — Za tisk odgovarja Franc Zdešar

Temelji za napredek kmetijstva

(Nadaljevanje s 1. strani)
sko proizvodnjo. Melioracije (okrog 8.000 ha zamočvirjenih površin na Postojnskem, Pivki, v divaški in ilirskobistriški občini), ureditev štiri do pet tisoč ha novih sadovnjakov v Brkinih, povečanje števila glav goveje živine, dvig vinogradništva na Krasu, ustanovitev novih in razširitev obstoječih socialističnih kmetijskih obratov, kooperacija kmetijskih proizvajalcev — to so neposredne naloge za doseg predvidenega napredka.

Svet se je dalje izrekel za enotno akcijo vseh organov, ki se ukvarjajo s kmetijstvom. Svet bo v bodoče koordiniral in usmerjal delo Okrajne zadrugne zveze, področnih zadrugnih poslovnih zvez, Kmetijskega inštituta in okrajnega kmetijskega inšpektorata. Tako zastavljene enotne akcije pa bodo morale podpreti tudi vse politične, družbene in zadrugne organizacije, krajevni in občinski ljudski odbori, ker bo uspeh zagotovljen le v tem primeru.

Sklenili so, da morajo zadrugne poslovne zveze in okrajni kmetijski inšpektorat s pomočjo referentov za kmetijstvo pri občinskih ljudskih odborih, s pomočjo kmetijskih strokovnjakov skupaj z vodstvi socialističnih kmetijskih obratov izdelati temeljite analize o stanju v teh obratih, o pogojih za njihov razvoj in jim začetni nadaljnjo pot.

Zato morajo še to zimo, najpozneje pa do konca meseca marca 1958, vsa socialistična kmetijska posestva izdelati ureditveni načrt, ki bo konkretno nakazoval izgradnjo posestva in smer proizvodnje.

Svet je ugotovil škodljivost razprave na terenu o potrebi ali odvečnosti zadrugnih poslovnih zvez in potrdil, da so te zveze še kako nujne in potrebne. S pomočjo skupnosti (že zgoraj omenjenih političnih in oblastvenih forumov) bodo lahko te zveze imele veliko in pozitivno vlogo pri razvoju kmetijstva, odkupu, prodaji in predelavi kmetijskih pridelkov. Priporočili so vsestransko skrb in pomoč tem zvezam.

Obenem pa je Svet tudi kritično ocenil delo zadrugnih poslovnih zvez v Sežani in Ilirski Bistrici in ugotovil, da v njima preveč prevladujejo težnje po razvoju in krepitvi trgovine, medtem ko zanemarjata osnovno nalogo: razvijanje kmetijske proizvodnje. To pa zaradi dejstva, ker da je sedanji kader v zvezah preveč trgovsko usmerjen, zato

bo prva skrb, zadrugne poslovne zveze okrepiti z dobrimi političnimi, gospodarskim in strokovno kmetijskim kadrom.

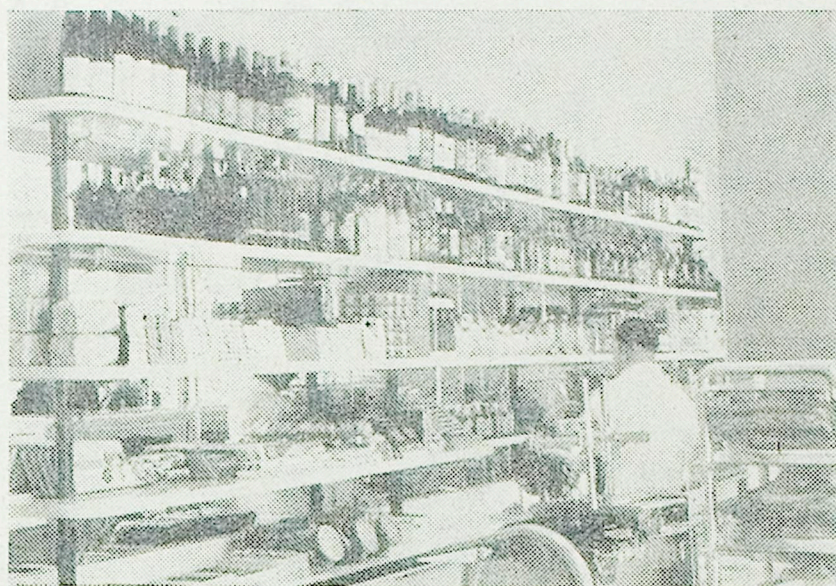
Svet je zadalžil Okrajno zadrugno zvezo, da v najkrajšem času skupaj z zadrugnimi poslovnimi zvezami razčisti pristojnosti in naloge teh zvez. Takoj je treba napraviti poslovniški Okrajne zadrugne zveze in zadrugnih poslovnih zvez in z njim določiti njihove naloge in medsebojne odnose ter odnose med zvezami in področnimi kmetijskimi zadrugami, posestvi in proizvajalnimi obrati.

Na podlagi ugotovitve, da občinski ljudski odbori posvečajo premalo pozornosti kmetijstvu, kar je razvidno iz več dejstev (zastavljanje kmetijstva pri obravnavah na sejah ljudskih odborov, pozabljanje na kmetijstvo pri dodeljevanju sredstev, celo ukinitve svetov za kmetijstvo pri nekaterih občinah, oziroma združenje z drugimi sveti), dalje na podlagi ugotovitve, da so zlasti v obalnem pasu koprškega okraja v kmetijstvo vložena sredstva najbolj rentabilna, so člani Sveta sprejeli štiri priporočila občinskim ljudskim odborom. Kjer ga še ni, naj čimprej ustanovijo svet za kmetijstvo in naj vanj imenujejo oz. izvolijo gospodarsko, politično in strokovno sposobne državljane. Občinski ljudski odbori naj najmanj vsake tri mesece temeljito proučijo stanje kmetijstva na svojem področju in vsa vprašanja in probleme sproti rešujejo. Stanovanjsko politiko naj usmerijo tako, da vse stanovanjske in gospodarske zgradbe, ki so nekoč že služile kmetijstvu, čimprej vrnejo v uporabo kmetijskim kadrom. Končno naj dodeljujejo finančna sredstva iz občinskih skladov sorazmerno z drugimi gospodarskimi strokami tudi za stanovanjsko izgradnjo in razvoj kmetijstva.

Zaradi občutnega pomanjkanja zlasti nižjega strokovnega kadra v kmetijstvu je Svet sprejel priporočilo predsedniku OLO, naj izmed članov Sveta za kmetijstvo in gozdarstvo in Sveta za prosveto in kulturo OLO Koper imenuje posebno komisijo, ki naj podrobno prouči potrebe in izdela

program vzgoje ter podvzame ukrepe za izboljšanje tega stanja.

II koncu je treba omeniti še sklep Sveta, da bo zaradi resnosti in pomembnosti kmetijske problematike z njo seznanil celotni Okrajni ljudski odbor s posebnim poročilom na eni izmed prihodnjih sej. Prav tako je Svet za kmetijstvo in gozdarstvo OLO sklenil v prihodnjih dneh sklicati širšo konferenco, ki bo obravnavala kmetijsko problematiko in sprejela ustrezne sklepe za hitrejšo rešitev perečih vprašanj. Na konferenco bodo povabljeni predstavniki vseh občin koprškega okraja, predstavniki občinskih političnih organizacij in drugi kadri, ki so po občinah odgovorni za napredek in razvoj kmetijstva.

Poslovalnica trgovskega podjetja Delikatesa iz Pirana v Portorožu je gotovo med najlepšimi tovrstnimi obrati v okraju

Stroški trgovine rastejo

Trgovina kot posrednik med proizvodnjo in potrošnjo krije stroške, ki jih ima s posredovanjem, z razliko med nabavno in prodajno ceno, to je z maržo. Višina marže v trgovini je odvisna delno od dobrega ali slabega komercialnega in finančnega poslovanja v podjetju, od same organizacijske oblike trgovske mreže, v veliki meri pa tudi od planskih instrumentov, ki predpisujejo podjetju obvezne dajatve družbi.

Lokal Mestnih trgovin Postojna v koprski tržnici je najcenejša trgovina z zelenjavo in kmetijskimi pridelki v Kopru. Z njimi trgovina preskrbuje tudi širok krog gostinskih obratov, bolnišnice, sindikalne podružnice z ozimnico in podobno

Trgovska podjetja na debelo že od leta 1955 dalje le neznatno povečujejo marže. Medtem ko je znašala marža v tem letu povprečno 5,94% od prometa, se je lani povečala na 6,32% in v prvem polletju letos na 6,51%. Tako so trgovska podjetja na debelo z živili in industrijskimi predmeti v primerjavi s prvim polletjem lanskega leta povečala marže samo za 0,16%, podjetja s kmetijskimi pridelki pa za 1,67% od prometa. Zanimivo je to, da podjetja za uvoz in izvoz delajo celo z maržo, ki je 2,8% nižja od prometa, kot v letu 1955.

Podrobna primerjava posameznih vrst stroškov kaže, da so se v trgovini na debelo povečale predvsem družbene obveznosti, plače in delno tudi nekateri materialni stroški. Družbene obveze so se v primerjavi z letom 1955 povečale pri podjetjih na debelo z živili in industrijskim blagom

za 0,32, pri podjetjih s kmetijskimi pridelki pa za 0,52%. Izdatki za plače so narasli za 0,29%. Povečanje plač gre predvsem na račun posebnega proračunskega prispevka, ki ga podjetja plačujejo od lani dalje na osebne dohodke in ki obremenjujejo plačne sklade.

Kljub temu, da so trgovska podjetja na debelo povečala zasluge, so v letošnjem polletju dosegla ugodnejše finančne uspehe le podjetja s kmetijskimi pridelki in reprodukcijami materiala za kmetijstvo. Vsa druga podjetja na debelo pa imajo slabše finančne rezultate, kar dokazuje, da podjetja na osnovi novih predpisov o delitvi dohodka nimajo možnosti za ustvarjanje večjih sredstev za investicije in lastne sklade.

Podjetja na debelo z živili in industrijskim blagom so v lanskem prvem polletju realizirala povprečno 0,15% od prometa za lastne sklade, letos pa jim je ostalo v ta namen le 0,11% nerazdeljenega dohodka, ki ga bodo podjetja lahko razdelila v sklad za investicije. Teh 0,11% od prometa predstavlja nekaj nad 2 milijona dinarjev, s katerimi morajo podjetja kriti tudi vse plače, ki presegajo postavke tarifnih pravilnikov.

Mnogo hitreje kot v trgovini na debelo se je povečala marža v trgovini na drobno. Zanimivo je, da trgovska mreža na drobno posluje z zelo različnimi zasluzki. Tako trgovine z mešanim blagom dosegajo letos 9,81% marže, trgovine s samostojnim obračunom 9,19%, prodajalne kmetijskih zadrug 13,55%, prodajalne industrijskih podjetij 9,53%, specializirana trgovska podjetja z živili 12,05%, specializirana trgovska podjetja z industrijskim blagom pa 11,52%.

Zasluzki so se zelo povečali v primerjavi s prejšnjimi leti pri trgovskih podjetjih z industrijskim blagom, saj so se dvignili nasproti letu 1956 za 3,40%, nasproti letu 1955 pa za 3,67%.

Z najnižjo maržo poslujejo trgovine s samostojnim obračunom, ki so v občini Ilirska Bistrica, z najvišjo pa poslujejo kmetijske zadruge.

Ugotovljeno je tudi, da je znatna razlika v marži med posameznimi podjetji iste stroke in enake organizacijske oblike. Na ožjem koprskem področju znaša ta razlika pri podjetjih z živili in gospodinjskimi potrebščinami celo do 3,5%. To kaže, da nekatera podjetja vse premalo izkoriščajo možnosti zniževanja stroškov in je celo vrsta primerov, ko podjetja z nižjo maržo dosegajo boljše finančne uspehe kot ona z višjo.

Nepravilno bi bilo mišljenje, da se marže povečujejo v celoti le na račun maloprodajnih cen. Podjetja namreč z boljše komercialno službo nabavljajo blago tam in tako, kakor je zanje ugodnejše ter tako dosegajo nižje nabavne cene. Povečanje marže v celotni trgovski mreži na drobno v takšnem obsegu, kot ga kažejo podatki od leta 1955 dalje, pa vzbujajo prepričanje, da elementi strukture stroškov še niso ustaljeni.

S. F.

NAŠ GOSPODARSKI KOMENTAR

Novi zakoni - zrcalo razvoja

Po temeljitih pripravah so bili predloženi Zvezni ljudski skupščini pomembni gospodarski zakoni. O njih je razpravljala in jih delno tudi sprejela na prvi polovici decembrskega zasedanja, dočim pretresa in sprejema nadaljnje zakone sedaj, ko poteka po kratki prekinitvi drugi del zasedanja. V splošnem naj poudarimo, ko govorimo o važnosti novih zakonov za naše gospodarstvo, da gre za zakone, s katerimi so bili postavljeni temelji za bodoče poslovanje naših gospodarskih organizacij, dalje so bili s temi zakoni urejeni odnosi med njimi in skupnostjo, da ne govorimo o zakonih, ki so posredno važni za gospodarstvo in ki urejajo odnose med družbo in njenimi delovnimi člani, to je delavci in uslužbenci ter upokojeanci, zlasti pa njih pravice in dolžnosti.

O pripravah zakona o perspektivnem petletnem načrtu za razvoj gospodarstva smo že govorili. Zakon o tem je bil med tem sprejet in predstavlja tako temelj našega gospodarskega razvoja. Osnovno iz tega zakona je vskladitev nasprotij v gospodarstvu. Načrt daje največji poudarek razvoju industrije, ki ostaja v središču našega gospodarskega razvoja in ki mora tudi v bodoče odigrati glavno vlogo pri razvoju vseh ostalih gospodarskih vej. Pri tem je zlasti važen razvoj kmetijstva, katerega razvoj predstavlja enega izmed temeljnih pogojev splošnega razvoja. Napredek družbenega sistema kot takega in pripraven razvoj družbenih odnosov pa sloni, kot je bilo že večkrat prikazano, na povišanju življenjske ravni. Perspektivni načrt razvoja gospodarstva v nadaljnjih petih letih predstavlja torej kljub okvirnosti sedaj, ko je bil sprejet kot zakon, ne le osnovo za delo, temveč tudi veliko vzpodbudo pri delu v svesti si, da bomo v tem času napredovali in si bistveno izboljšali življenjske pogoje.

Naslednji pomemben zakon je zakon o delovnih razmerjih, temu sledi zakon o družbenem prispevku iz dohodka gospodarskih organizacij, dalje zakon o prispevku proračunom iz osebnega dohodka delavcev, zakon o sredstvih gospodarskih organizacij, ter zakon o javnih uslužbencih in pokojninski zakon. Vsi ti zakoni do časa sestavljanja tega poročila še niso bili sprejeti in bi se zato omejili le na nekaj pripomb, dočim bi o njih podrobneje raz-

pravljali po potrebi potem, ko nam bodo znana besedila zakonov, oz. ko bodo sprejeti. Tako zakon o delovnih razmerjih ureja delovna razmerja v skladu z novimi načeli in predpisi o delitvi skupnega dohodka gospodarskih organizacij. Pri tem je važno, da z novo opredelitvijo delovnega razmerja dokončno preneha najemno razmerje delavca s podjetjem ter se uvaža sistem delitve dohodka kot osebnega dohodka delavca. Po novem zakonu ima delavec pravico kot udeleženec pri delitvi dohodka, ki ga ustvarja v podjetju. Sprememba, ki na videz morda ni velika, pomeni revolucionaren preobrat, ko delavec in njegova delovna sila nista več predmet tržnih in drugih odnosov.

V skladu s tem zakonom so tudi načela, ki jih vsebuje zakon o prispevku za splošne družbene potrebe. Obračun ustvarjenega dohodka gospodarske organizacije z družbeno skupnostjo sloni na načelu, da ustvarjajo podjetja dohodek na sredstvih in s sredstvi, ki so družbena in s katerimi upravljajo v imenu družbe. Več bi o tem ne govorili razen pripombe, da mnogi čisto na to pozabljajo, a se bodo morali v to živeti.

Ostalih zakonov bi se dotaknili postopno in bi iz njih poudarili njihovo osnovno misel in namen. Ob koncu bi omenili še en zakon, ki ga je sprejela republiška skupščina Slovenije in ki ureja probleme v zvezi s komasacijo zemljišč. Da se dotikamo tega zakona je v tem, ker smatramo, da je posebno važen za koprski okraj, kjer so podane velike možnosti za uveljavitev tega zakona in za komasacijo — združenje velikih površin zapuščenih zemljišč. Namen zakona je doseči s komasacijo zemljišč izboljšanje obdelave in racionalnejšo obdelavo kmetijskih površin. Pri tem je bilo ob sprejetju zakona rečeno, da za racionalno obdelavo kmetijskih zemljišč individualnih kmetov ni potrebna komasacija, ker to lahko dosežemo z združenjem kmetov v obdelovalne in melioracijske skupnosti oz. kooperacije. Tako je dobila naša zakonodaja s tem zakonom važno dopolnilo k zakonoma o ureditvi in izkoriščanju kmetijskih zemljišč na melioriranih območjih in k zakonu o racionalnem izkoriščanju kmetijskih zemljišč. V splošnem pa dobiva z novimi gospodarskimi zakoni naša zakonodaja vedno bolj zaokroženo celoto. —dt—

Pomoč skupnosti

V novembru je dobilo več podjetij v Sloveniji znatna posojila iz republiškega investicijskega sklada z namenom, da bi povečala proizvodnjo. Tako je Tovarna sardin »Iris« v Izoli prejela posojilo v višini 24,8 milijona dinarjev za rekonstrukcijo obrata, v katerem izdelujejo pločevinasto embalažo. Popolna obnova tega obrata bo dosegla povečanje proizvodnje pločevinastih konzervnih doz za 6 milijonov komadov letno. Z 19 milijoni dinarjev posojila bo Tovarna mesnih izdelkov v Postojni začela s temeljito obnovo tovarniških objektov, ki bo v celoti stala približno 32 milijonov din. Te investicije bodo v znatni meri omogočile tamkajšnjemu delovnemu kolektivu, da bo povečal proizvodnjo mesnih izdelkov za potrebe domačega in tujega tržišča.

Casopisno-založniško podjetje »Primorski tisk« v Kopru je dobilo za obnovitvena in preureditvena dela tiskarne, klišarne ter drugih obratnih in poslovnih prostorov 28,3 milijona dinarjev posojila, medtem ko bo celotna vrednost omenjenih del znašala nadaljnjih 34,7 milijona din. Industrija za predelavo plastičnih mas »Plama« v Podgradu pri Hrpoljah pa je dobila za povečanje proizvodnje raznih predmetov iz polivinila in polietilena, zlasti vreče za embalažo, 7 milijonov dinarjev posojila za nabavo opreme.

Slaba preskrba s kruhom v Portorožu

Ce živiš v Portorožu, nikdar ne veš, če boš lahko jedel kruh. Preskrba s kruhom je namreč v tem našem turističnem središču zelo pomanjkljiva. Ne gre za oskrbo hotelov in restavracij — za te je stvar v glavnem dobro urejena; gre za preskrbo domačega prebivalstva s kruhom. Ne da bi zanj pekli slabši kruh; očitki ne gredo na račun kvalitete, temveč samo na »običaj«, da v Portorožu mnogokrat zmanjka kruha. »Če ne grem pred sedmo zjutraj stat v vrsto, ga ne dobim,« pravijo gospodinjje.

O tej nevarnosti je že pred meseci razpravljala Svet za blagovni promet in turizem ObLO Piran. Ugotovil je, da je glavni vzrok takega stanja — pomanjkanje prodajalne, ki bi se ukvarjala izključno s prodajo kruha in peciva. Zaradi pomanjkanja take prodajalne prodajajo v Portorožu kruh še vedno špecerijske trgovine in mlekarne, katere pa seveda pri tem nimajo nikakršnega zasluga. Ker jim je prodaja kruha v breme, je razumljivo, da trgovine ne podvzamejo ničesar, da bi se prodaja kruha izboljšala.

Te dni je Svet za blag. promet in turizem v svojem novem sestavu na svoji prvi seji znova proučil vprašanje preskrbe s kruhom v Portorožu. Na sejo so bili povabljeni tudi predstavniki pekarn in trgovin. Predstavnik Pekarne Lucija Verginella je pojasnil, da KZ še vedno ni odprla zato, ker bi režijski stroški te

prodajalne bili previsoki. Pri kruhu je donosna samo peka, medtem ko je prodajalna v glavnem deficitarna; že zato, ker kruh izgubi na teži, čim se nekoliko postara in izsuši.

Diskusija je pokazala, da je v Portorožu tako iz higienskih kot turističnih ozirov nujna posebna prodajalna za kruh in pecivo. Da bo ta prodajalna zmogla režijske stroške, ji je treba povečati obseg prodaje: prodajala naj ne bi samo kruha, temveč tudi bogato izbiri peciva. Tega pa seveda ne bo mogla, če bo last take majhne pekarnice, kot je Lucija. Zato je Svet ponovil priporočilo iz prejšnjih mesecev, naj bi se vse pekarnice na področju občine združile v eno podjetje, v sklopu katerega bi sistematične in z manjšimi stroški lahko skrbele za pravočasno peko zadostnih količin dobrega kruha in vseh zaželenih vrst peciva.

To priporočilo se dejansko že uresničuje. Glede združitve v enotno podjetje si ni na jasnem samo še pekarna Kmetijske zadruge v Luciji, ki mora počakati obnove zgradbe, da odloči o tem. Medtem pa je že pripravljena elaborat za načrta za tehnično ureditev preskrbe vse piranske občine s kruhom. V Piranu bo zgrajena nova centralna pekarna za kruh, modernizirana pa tudi pekarna slaščic. Razen tega bo sta urejeni še ena prodajalna kruha v Piranu in ena v Porto-

rožu in po ena slaščičarna v obeh krajih. Dela se bodo začela v kratkem, dokončana pa bodo predvidoma sredi aprila, najpozneje pa maja 1958.

Dokler pa morajo portoroške gospodinjje še potrpeti, bi jim bilo treba položiti na srce naslednje: Nikar ne bodimo preobčutljivi! In nikar ne bodimo razvajeni! Če zmanjka kruha v mlekarni, nam ne bo padla krova z glave, niti ne bomo dobili žuljev na petah, če se bomo potrudili tistih dvesto metrov dalje po kruh v trgovino. In če ni več svežega kruha, se zadovoljimo tudi z včerašnjim; celo bolj zdrav je. Kdor pa ne more potrpeti še nekaj časa, naj se prijavi za prostovoljno delo za čimprejšnjo dograditev in ureditev pekarije in njenih prodajaln.

Julie

Bilo bi prav . . .

... če bi delavski sveti in gospodarske organizacije ob sprejemanju gospodarskih planov in tarifnih pravilnikov ter pravilnikov o premijah razmislile, kako pomembni so ti sklepi, ki lahko povečajo ali znižajo proizvodnjo;

... če bi pri odločanju o gospodarnosti podjetij in o notranji razdelitvi dela ter razdelitvi ustvarjenih dohodkov sodelovali tudi vsi člani delovnega kolektiva in sindikalna organizacija;

... če bi vodstva gradbenih podjetij temeljito pregledala stanovanjske pogoje svojih delavcev in ne bi čakala, da bi kakor lani upravni organi okraja reševali to vprašanje že sredi zime;

... če bi občinski ljudski odbori posvetili več pozornosti vprašanju zaposlitve javencev in prireditvi obrtnih delavcev in proučili odnose med delodajalci in učenci v gospodarstvu;

... če bi nekatere trgovine upoštevale uredbo o trgovanju, ki predvideva označevanje cen blaga. Tako bi se izognile občutni denarni kazni.

... če bi trgovine, ki nabavljajo krompir, opustile tekmovanje za preiranimi zasluzkom in ne izvajale potrošnika s prevetilo razliko med nabavno in prodajno ceno (prodajna cena krompirja 16 do 17 dinarjev v Kopru, nabavna cena od 6 do 8 dinarjev);

... če bi gostinska podjetja proučila in začela upoštevati pravilnik o minimalni ureditvi in opremljenosti gostinskih obratov.

Z DRUGE SEJE OBLO DIVAČA

Pomembni gospodarski ukrepi

Dnevna reda ločenih seji občinskega zbora in zbora proizvajalcev ljudskega odbora Divača, ki sta bila pretekli teden, sta bila kar obsejna. Zbora sta se sporazumela in sklenila, da razen pri-sege odborov, ki niso bili prisotni na prvi seji, in imenovala stalnih odbornikov, komisij vsakega zbora, prenese vse zadeve na skupno sejo. Na tej seji sta zbora sprejela več predpisov in ukrepov organizacijskega in gospodarskega značaja.

Med najvažnejše predpise sodi vsekakor novi občinski statut, ki določa novo organizacijo samega ljudskega odbora, deloma pa tudi spreminja oziroma dopolnjuje določbe o svetih in določbe o upravnih uradih. Statut določa, da ima ljudski odbor osem svetov. Na novo je ustanovljen svet za telesno vzgojo namesto dosedanjega komisije v okviru sveta za prosveto in kulturo. Telesna vzgoja se je namreč v minulih dveh letih na območju občine precej razmahnila, predvideno pa je, da bodo razen TVD Partizana v Divači v kratkem ustanovljena še nova društva. Med temeljnimi upravnimi organi je na novo ustanovljen odsek za notranje zadeve, ki bo razveljadal matičnih zadev, sedanjih matičnih zadev, ki so sedaj v pristojnosti okrajnega ljudskega odbora. Novi statut ni spremenil števila krajevnih odborov in niti območij zborov volivcev. Glede krajevnih odborov je bil ljudski odbor mnenja, da je prav, če ima tudi Divača svoj krajevni odbor, saj je

tudi v tej vasi še mnogo problemov, ki jih najlaže in najpravi-neje reši krajevni organ.

Razen odloka o spremembah družbenega plana za leto 1957 in odloka o spremembah in dopolnitvah odloka o upravljanju in vzdrževanju vodovodnega omrežja, javnih vodnjakov in napajališč sta oba zbora sprejela tudi odločbo o ustanovitvi Uprave komunalne dejavnosti, ki bo poslovala kot finančno samostojen zavod. Ustanovitev takega zavoda je narekovala obilica poslov na komunalnem področju, ki je upravnimi organi zaradi nujnosti proučevanja načelne problematike ne zmorejo. Naloga zavoda bo upravljanje in vzdrževanje občinskih cest, javne razsvetljave, pokopališč, vodovodov, tržnic in sejmišč, čistoče ter opravljanje popravil na zgradbah splošnega ljudskega premoženja.

Na tej seji sta zbora izvolila tudi skupne odborne komisije ter predsednike in člane svetov. Za predsednike svetov so bili izvoljeni: Milan Bandelj — svet za splošno upravo in notranje zadeve; Branko Gombač — svet za družbeni plan in finance; Stane Lavrenčič — svet za gospodarstvo; Stane Svetinsky — svet za komunalne in stanovanjske zadeve; Ivan Gašperšič — svet za zdravstvo, socialno varstvo in varstvo družine; Armid Novak — svet za prosveto in kulturo; Bogvo Svetina — svet za telesno vzgojo; Andrej Jelušič — svet za delo.

Razen odborniških komisij sta zbora imenovala tudi nove člane 15 upravnih komisij ter nova upravnih odborov Uprave Skočjanskijam in Zdravstvene postaje Divača.

Pred skupščino OZSZ

V torek, 17. decembra, bo v Kopru zasedala skupščina Okrajnega zavoda za socialno zavarovanje in med drugim razpravljala o svojem proračunu za leto 1958. Ob tej priložnosti bo govorila tudi o izboljšanju zdravstvene službe zavarovancev v ambulantah na področju našega okraja, ki kaže velik napredek.

V primerjavi s prvim polletjem 1956 se je število pregledov zavarovancev v ambulantah zdravstvenih domov in postaj ter v obratnih ambulantah znatno povečalo, saj je bilo v omenjenem polletju le 86.914 pregledov, letos v istem časovnem razdobju že 93.869. Najbolj se je zvišalo število pregledov v Kopru, kjer jih je bilo 3.913, padec števila pregledov pa so zabeležili v Ilirski Bistrici, saj jih je bilo samo 1.246.

Zdravniki so v prvih šestih mesecih letošnjega leta opravili v ambulantah povprečno 4,6 pregleda na uro, medtem ko jih je bilo lani v istem časovnem razdobju 5,5. Največ pregledov na uro so zabeležili v ambulanti zdravstvenega doma v Izoli (8,4), kar kaže na to, da je potrebno v tej ambulanti zaposliti še enega zdravnika. Najmanj pregledov na uro pa je bilo v ambulanti zdravstvene postaje v Divači (2,8).

Povprečna cena recepta se je letos zvišala na 216 dinarjev, medtem ko je bila lani le 184 dinarjev. Letos se je znižalo število zavarovancev, ki so se zdravili v bolnišnicah. Tako je bilo letos na 100 aktivnih zavarovancev v bolniški oskrbi 21,2 (lani 24,9).

Da pa se je znatno izboljšala ambulantna služba v našem okraju, je pripisati dejstvu, da smo dobili v tem letu več novih ambulantnih prostorov in povečalo se je tudi število inventarja v ambulantah.

Dr. P. H.

V ILIRSKI BISTRICI REŠUJEJO PEREČE PROBLEME

Dve muhi na mah

Ta teden je bilo v Ilirski Bistrici posvetovanje, na katerem so predstavniki lesno industrijskih podjetij in predstavniki političnih in oblastvenih organizacij v občini skušali najti rešitev in možnosti za razširitev lesno industrijske proizvodnje. To bi dvignilo splošne gospodarske zmogljivosti občine, obenem pa bi lahko zaposlili še nekaj nove delovne sile, zlasti žensk.

Tovarna lesovinskih plošč Lesonit gradi sedaj v Ilirski Bistrici nove dodatne prostore, v katerih bo razširila in povečala svojo proizvodnjo. Vendar pa kljub temu še daleč ne bo mogla zadostiti vedno močnejšemu povpraševanju po lesovinskih ploščah in drugih izdelkih. Posebno veliko zanimanje zanje je na zunanjem trgu, kjer se je tovarna Lesonit že močno uveljavila.

Tako stanje zahteva, naj bi tovarna dobila v uporabo in dograditev že stoječo zgradbo ob cesti

v Zabiči. Prostori so sicer bili namenjeni za nekaj drugega, vendar pa je investitor prenehal z gradnjo in so sedaj že dalj časa nezasedeni. Že več let so prepusteni na milost in nemilost vsem vremenskimi vplivom. Kot kaže, jih investitor ne namerava uporabljati, zato so na posvetovanju sklenili, da bodo zadevo uredili tako, da bi to stavbo dobila tovarna in v njej uredila svoj stranski obrat. Bili so prepričani, da se bo zadeva dala urediti s prvotnim investitorjem, saj bi s tem bil rešen težaven problem, skoraj nerešljiv v drugačnih pogojih.

Prav tako so sklenili, da bo podjetje Topol iz Ilirske Bistrice prevzelo opuščeno žago v Zabiči in jo osposobilo za delo kot svoj stranski obrat. Z uresničitvijo te zamisli pa bo rešen še en pereč problem: zaposlitev odvisne, posebno ženske delovne sile na tem področju.

V. I.

»Živimo v dobi socializma in povečane skrbi za življenjski standard naših delovnih ljudi. Eno osnovnih vprašanj pri tem je vprašanje primerne stopnje splošne higiene. Za higijensko življenje pa je nujno, da imajo ljudje čim bolj opremljena stanovanja (vodo v kuhinji in stranišču, lastno kopalnico) in resnično možnost da moderno opremo uporabljajo...«

Tako se začena peticija, ki sta jo občini Piran poslala s skupne seje hišna sveta iz Cankarjeve 1 in JLA 19. Podobnih pismenih in usmenih pritožb pa je prejel ObLO še od nešteti drugih hišnih svetov in gospodinjstev. Podoben je položaj v drugih krajih okraja. Povsod se pritožujejo, da je cena vode previsoka oz. da je mesečni normativ 3 kubične metre na osebo po normalni ceni prenizek.

Piranski ObLO je o pritožbah obvestil tako pravno Rižanskega vodovoda. Ta je zadevo takoj pojasnila: Ceno vode za gospodinjstva je že pred leti določil OLO Koper. Nova tarifa, ki je začela veljati julija letos, določa normativ 3 m³ vode na osebo mesečno po ceni 18 din, za večjo uporabo vode pa je določena cena 110 din — torej skoraj 100 dinarjev več.

Predraga VODA

Višja cena je bila določena zaradi tega, da bi se preprečila nepotrebna potrošnja vode na škodo drugih potrošnikov.

Vodstvo Rižanskega vodovoda ne izključuje pomanjkljivosti tega ukrepa, meni pa, da statistika potrošnje vode dokazuje, da je bil normativ kar pravilno postavljen. Samo povprečno 5% potrošnikov namreč vsak mesec presega potrošnjo treh kubikov vode.

Zdravstveni organi pa so drugačnega mnenja. Po njihovem je primerna potrošnja vode za kulturnega, civiliziranega človeka okrog 200 litrov dnevno (če se upošteva tudi sorazmerno precejšnja poraba vode v modernih straniščih, ter voda za kopanje in pranje). Veljavne vodovodne tarife pa silijo k polovici manjši potrošnji, komaj 100 litrov dnevno na osebo. Človek, ki bi porabil toliko vode, kolikor je primerno iz higienskih ozirov (6 m³ mesečno), bi torej pri sedanji tarifi plačal:

3 m ³ po din 16	48
3 m ³ po din 110	330
skupaj mesečno	378

Pri srednji družini, n. pr. štiri-članski, bi strošek za vodo dosegel mesečno torej 1.512 din, kar bi v večini primerov preseglo strošek za najemnino. Tako cena je za prebivalstvo vsekakor resen ekonomski problem. Desetina plače samo za vodo res vzbuja pomisleke in nezadovoljstvo. Ljudje rešujejo ta problem v glavnem na škodo lastne higiene — namesto, da bi pazili na čim večjo čistočo, pazijo, da ne bi prekoračili tiste količine vode, ki je še po dostopnih cenah. Tako varčevanje pa škoduje zdravju posameznikov, zlasti otrok, v naših območjih krajih, ki kljub prizadevanjem še niso mogli popolnoma urediti kanalizacije in druge žalostne dediščine, pa tako varčevanje z vodo tudi olajšuje nastanek epidemij.

Zdravstveni delavci tudi ne soglašajo z mnenjem, da 5-odstotno

preseganje mesečnega normativa dokazuje, da ljudje ne bi porabili več vode. Ljudje se predobro zavedajo visoke cene vode pri večji potrošnji, zaradi tega pazijo, da ne prekoračijo nižjega normativa.

Pri iskanju mnenj o tem vprašanju so se pojavile še nekatere opazke. Ljudje menijo, da je voda draga zato, da Rižanski vodovod lahko krije stroške za vodo, ki brez haska teče po javnih pipah. Naj raje upravlja komunalna dejavnost ali pa vodovodni nameštijo povsod avtomatične pipe, ki se zapirajo same od sebe, tako bomo tudi precej zmanjšali kritično stanje vodovoda v dneh poletne vročine in splošne velike porabe vode. Tudi služba popravil na vodovodu je pomanjkljiva. Rižanski vodovod sicer smatra diferencialno tarifo kot nekakšno sankcijo proti potrošnikom, ki malomarno vzdržujejo vodovodne naprave, toda če pokličemo vodnega inštalaterja, da ti popravi puščajočo pipo, čakaš največkrat

tudi tedne in tedne, predno se naveliča tvojih prošelj in sitnarjenja. Ko pa bi bila popravila izvršena še isti dan, bi bilo prihranjeno mnogo vode. Končno se pritožujejo ljudje še na to, da inkasanti Rižanskega vodovoda ne odčitujejo števecov točno na mesec dni, temveč na šest in celo več tednov, potrošnjo pa kljub temu računajo potem kot za 30 dni, kar povzroča navidezno prekoračenje normativa in seveda masten račun. Ljudje pa potem šušljajo o velikih delitvah dobička pri vodovodu.

Piranski ObLO je na podlagi vsega tega naročil svojememu Svetu za blagovni promet in turizem, naj prouči vso zadevo. Ugotovi naj tudi, kakšen je normativ in zavezna praksa v ostali Sloveniji in posebno v krajih s podobnimi pogoji (na Reki, v Opatiji itd.). Iz vseh dobljenih podatkov bo Svet sestavil poročilo, ki ga bo poslal okrajnemu Svetu za blagovni promet s prošnjo, naj dodeže izpremembo Odloka o tarifah za vodo oz. vsaj tistega člena, ki govori o dovoljenem normativu za porabo vode, kakor tudi ureditev vsega poslovanja v zvezi z obračunavanjem potrošnje vode.

Julie Lenassi

• KULTURA PROSVETA • KULTURA PROSVETA • KULTURA PROSVETA • KULTURA PROSVETA • KULTURA PROSVETA • KULTURA

Z LETNE SKUPŠČINE DPD SVOBOD IN PROSVETNIH DRUŠTEV

Ne samo društveno življenje
ampak tudi vsebina

(Nadaljevanje s 1. strani)

Z vsemi prej naštetimi potrebami in težavami se je okrajni Svet že ukvarjal in prvi rezultati take politike kažejo, da smo na najboljši poti do vidnejših uspehov pri razvijanju in graditvi kulturnoprosvetnega delovanja in življenja. Vendar bomo morali tempo tega oživiljanja še pospešiti.

Zgraditi moramo tako društveno življenje, da bo sleherni naš državljan, star ali mlad, delavec ali inteligent našel za sebe koristno področje dela, vezano z nadaljnjim kulturnim razvojem, obenem pa da bo našel polno mero razvedrila. Prav gotovo bo vse to le pozitivno vplivalo na njegovo delovno sposobnost in na graditev lastne, jasne, popolnejše socialistične miselnosti. Tako bodo prosvetna društva opravila moralno in materialno podporo ljudske oblasti, političnih organizacij, delovnih kolektivov in kmetijskih združenj. Seveda pa so težave v tistih društvih, kjer

niso uspeli niti v najosnovnejšem: pritegniti med članstvo tiste ljudi, ki bi tako dejavnost zagotovili, t. j. naših delavcev.

Ce pa hočemo doseči večjo dejavnost in razgibanost naših društev, jih organizacijsko utrditi, da bi odgovarjala današnjim potrebam in nadaljnemu razvoju, bo treba začeti korenito reševati eno osnovnih vprašanj, ki smo jih do zdaj precej zanemarjali, t. j. kadrovske vprašanje.

Gre namreč za dve vrsti kadra: za strokovno usposobljen kader, ki bi lahko dobro vodil raznovrstne sekcije društvene dejavnosti in za vodilni kader v naših društvih, kar ni nič manj važno.

Na splošno radi govorimo, da strokovnega kadra nimamo oziroma, da ga imamo zelo malo. Res je, da primanjkuje pevovodij, kapelnikov godb, dirigentov za orkestre, režiserjev, knjižničarjev in podobno. Da zamašimo to vrzel, bo treba narediti kaj več, kot samo nekaj kratkih seminarjev, kar je bila do zdaj pogosta praksa. Kvalitetne kadre nam lahko da samo solidno organizirana šola, kar pa je navadno za okraj zopet težava, republiške šole pa ne morejo kriti vedno večjih potreb terena. Zato bodo na tem področju še vedno težave.

Zdi se, da imamo največ sposobnih ljudi za splošno izobraževalni sektor, ki pa je trenutno še vedno najšibkejši. Morda nismo znali dovolj zainteresirati in mobilizirati strokovnjakov s tega področja, posameznike in njihove strokovne organizacije, kot so: društvo profesorjev in učiteljev, inženirjev in tehnikov, zdravniška društva itd. Toda če bi vse te strokovnjake vključili v delo na splošno izobraževalnem področju, ne bi to samo zadoščalo današnjim potrebam, ampak bi lahko v samem procesu te dejavnosti pokazali še vrsto novih, koristnih in privlačnih oblik vzgojnega dela.

Omenili smo tudi vodilni kader v naših društvih. Morda je le-ta od prvega še važnejši, ker je za vsako dejavnost potrebno določeno in tudi solidno organizacijsko delo. To delo ne sme poznati nikake primitivnosti in mora biti izrazito človeško, ker se življenje naših društev razvija na osnovi dobrovoljnosti in osebnih nagnjenj. Ta vodilni kader pa je užival premalo razumevanja in dobil vse premalo pomoči. To pa je bil tudi eden od vzrokov ožine dela v posameznih društvih, raznih oblik primitivizma in včasih tudi prenehanja društvenega življenja. Te probleme je začel reševati okrajni Svet načrtno in nekateri uspehi so že vidni.

Po teh splošnejših in načelnejših ugotovitvah je prešel predsednik Ivan Mavsar v svojem poročilu na bolj konkretne podatke. Govoril je o

GOSTOVANJE MESTNEGA GLEDALIŠČA IZ LJUBLJANE

Te dni je gostovalo na odrih naših obalnih mest Mestno gledališče iz Ljubljane. Gostje so izvajali »v zabavo in poduk VEČER V ČITAVNICI v dveh razdelkih«, kakor smo čitali na lepakih. Videli smo tri izvirne šaloigre znanega čitalniškega dramatika Miroslava Vilharja, DETELJA, ŽUPAN in POŠTENA DEKLICA. Razen tega pa smo spoznali Vilharja tudi kot pesnika in skladatelja (Slave dom, Slovenka). Izvirno priredbo v duhu čitalniške dejavnosti je pripravil v Ljubljani režiser Miroslav Mahnič, nastopil pa je ansambel MG: Drofenik, Kalan, Breziger, Albreht, Zupancičeva, Staričeva, Miklavc, Presetnik, Kumer, Prus, Glavinova, Pugljeva, Bajc, Bučarjeva, Bezljaj in Bojčeva. Iz Kopra odpotujejo gostje v Trst, kjer bodo na povabilo SNG prav tako izvajali »Večer v čitavnici«.

Na sliki: prizor iz »Večera v čitavnici« v uprizoritvi MG.

splošno izobraževalni dejavnosti, o knjižnicah, dramatikah, glasbeni dejavnosti, lutkarstvu, folkloru, baletu in italijanskih kulturnih krožkih. Ta del poročila je dopolnil s statističnimi podatki, nakar je govoril še o organizacijskem stanju in o delu občinskih društvenih forumov. Končno je še pojasnil delo in vlogo Zavoda »Primorske prireditve«, ker je bil pač okrajni Svet glavni pobornik za njegovo ustanovitev. V svojih izaključkih je ob koncu poročila potegnil načrt bodočega dela in perspektive razvoja, upoštevajoč vse številne komponente, ki tvorijo zapleten mehanizem našega kulturnoprosvetnega življenja.

O tem in o razpravi, ki so se je udeležili delegati in gostje, pa prihodnjič.

Z. L.

KULTURNO-PROSVETNO DRUŠTVO GLUHIH »VITA ZUPANČIČ«

Večer folklore, baleta, ritmike,
pantomime in recitacij

V Ljubljani že dve leti deluje KPD gluhih »Vita Zupančič«, ki zbira v svojih vrstah gluhe najrazličnejših poklicev, toda vsi imajo veselje in željo po udeleževanju, izobraževanju in zdravni zabavi.

Vsebinski društvenega programa je pomagati šolanim in nešolanim gluhih do nadaljnje izobrazbe, zato imajo debatni, literarni, likovni in šahovski krožek. Redna predavanja zajemajo tematiko iz vseh panog kulturnega, prosvet-

nega, socialnega in zdravstvenega področja. Društvo ima tudi svojo knjižnico in vrti aktualne filme.

Pri lastnem udeleževanju so se odločili predvsem za tiste skupine ki grade na ritmu, gibu in mimiki. Uspešno se ukvarjajo tudi s folkloro, baletom, ritmičnimi in pantomimskimi prikazi. Z recitacijami pa še dokazujejo, da so sposobni, pridobiti si dar govora.

Problemi gluhih, njihove zmognosti za delo in sposobnosti na področju kulturnega udeleževanja so širšemu občinstvu precej neznane, zato se je društvo odločilo, da to dejavnost manifestira s pestrimi in kvalitetnim prireditvami po naših krajih. Tako pride laže ne samo do vključevanja gluhih v skupnost, ampak nudi društvo tudi možnosti nadaljnega izobraževanja tistim gluhih, ki niso mogli obiskovati šole.

Društvo »Vita Zupančič« ima za seboj že vrsto uspešnih nastopov (Ljubljana, Zagreb, Beograd, Kranj, Radovljica, Jesenice, Novo mesto, Trbovlje), te dni pa bo gostovalo v Kopru, Izoli in Piranu. Prireditve bodo v soboto in nedeljo. Pridite in ne boste razočarani!

M. P.

IZ DEJAVNOSTI
NAŠIH SVOBOD

Gobčevo mladinsko opereto HMELJSKA PRINCESA v režiji Toneta Hledeta so izvajali v Postojni že trikrat, predvidevajo pa še pet predstav. Na sliki vidimo tri šaljivce, ki nastopajo v opereti, Salobirja, Kohna in Isaaka (Lojze Bajec, Aleksander Thuma in Angel Reščič). S svojimi dovtipi in igro so navdušili in do solz nasmejali postojnsko občinstvo in vedno želi navdušen aplavz

NOVE knjige

WALTER SCOTT:
QUENTIN DURWARD

Prav posebno mesto med zgodovinskimi romani zavzemajo dela škotskega pisatelja Walterja Scotta. Napisal jih je skupno 29, med katerimi so najbolj znani: Waverley (ta roman je dal ime celemu ciklu), Stinarar, Ivanhoe, Kenilworth in Quentin Durward. Scott si je pridobil bralce in častice po vsem svetu, med najrazličnejšimi pisatelji pa tudi precej pesnincev. Ta čar »kralja romanov«, kakor so ga imenovali, ni ugasnil niti zdaj, ko je minilo že pol-druugo stoletje od časa, ko je ustvarjal.

Tudi »Quentin Durward« je zgodovinski roman, toda njegovo prizorišče ni Škotska ali Anglija, kot je pri Scottu navada, temveč Francija XV. stoletja, ko je kralj Ludovik XI. moral napeti vse sile, da bi ukrotil svojega oblastnega in trmastega vazala, burgundskega vojvodo Karla Drznega. Glavni junak romana pa je bojevit popotni vitez Quentin Durward, ki so mu sovražniki razdeljali rodni dom v Škotski in pobili vse domače, in je zato zdaj lokostrelec v gardi kralja Ludovika. Pogum in kretnost prijateljev in naklonjenosti, celo dobrohotnost preračunljivega gospodarja. In kakor je Quentin Durward očaral vso svojo okolico, tako je Scottovo delo o tem junaku prepričalo in očaralo številne bralce najrazličnejših narodnosti.

Za najnovejšo izdajo pri nas je poskrbela založba Mladinska knjiga v prevodu dr. Ivana Crnagoja, z ilustracijami Stanislava Mikca ter v opremi Milana Miheliča.

Solistični koncert
v Kopru

V sredo, 18. t. m., ob 20. uri bo koncertirala v dvorani koprške Glasbene šole pianistka IVANKA LIPOGLAVSEK. Izvajala bo dela Beethovna, Liszta, Chopina in domačih skladateljev. V glasbenem svetu se je umetnica uveljavila zlasti s koncerti v Mariboru, na Dunaju in v Grazu. Doslej je poučevala klavir na Srednji glasbeni šoli v Mariboru, z letošnjim šolskim letom pa se je preselila v Koper, kjer posreduje svoje obširno znanje učencem naše Glasbene šole

Z OBČNIH ZBOROV SVOBOD IN PROSVETNIH DRUŠTEV

V glavnem le pevski zbori
in dramske družine

DPD SVOBODA — HRPELJE

V Hrpeljah imajo pevski zbor, dramsko družino, godbo in neurejeno knjižnico. Skakšnimi posebnimi uspehi se društvo ne more pohvaliti, so priznali na občnem zboru, razen da je pevski zbor nastopal na proslavah, da je dramska družina uprizorila dve igri (Deseti brat, Milijon težav) in da je imela godba redne tedenske vaje ter je nastopala pri raznih proslavah ter igrala pri plesih. Številnejša kot domače prireditve so bila v Hrpeljah gostovanja, in sicer je bilo 11 gostovanj (dramska dela, pevski koncerti, fizikulture akademije) ter 3 cirkuške predstave.

Med svoje uspehe lahko šteje društvo še nabavo klavirja in blaga za zavese na odru, kot veliko pomanjkljivost pa dejstvo, da se je število članstva v društvu

precej znižalo in da ima danes Svoboda le 70 članov.

Z ustanovitvijo dramskega servisa v Kopru imajo precej možnosti razvoja predvsem dramska družina, ki bo morala misliti tudi na gostovanja v vaseh hrpeljske občine. Med sklepi občnega zbora je tudi ustanovitev Ljudske univerze.

PD »TOMO ŠORLI« —
PODGRAD

V Podgradu je redno delala knjižnica, ki je posodila 4200 zvezkov in imela 242 čitateljev. Razen tega pa imajo še pevski zbor, ki nastopa na vseh proslavah. Kot bodočo nalogo so si zadali vključitev mladine v društvo, kar je marsikje problem, ne samo pri njih. V razpravi so še govorili o sodelovanju PD s pripadniki JLA, posebno pri raznih akademijah.

KPD »KALC« — BAČ

Od ustanovitve društva v Baču je minilo leto dni. Danes šteje društvo 86 članov, ima dramsko skupino in pevski zbor. Uprizorili so igre: Veriga, Razvalina življenja, Županova Micka in Nahod. Pevski zbor pa je nastopal na proslavah. Društveno delo je hromilo pomanjkanje osnovnih sredstev, ki so potrebna za nastope — dvorana, kulise, odrski rekviziti, na drugi strani pa niso mogli plačevati pevovodje, ki je prihajal iz Ilirske Bistrice. Zato so člani na občnem zboru predlagali, naj bi dobila društva v Baču, Knežaku in Zagorju skupnega pevovodjo, ki bi bil zaposlen pri podjetju Javor v Baču. Rešeno bo tudi vprašanje gostovanja dramske skupine po drugih krajih, kajti KZ je dobila kamion, ki ga bo lahko koristilo tudi KPD. Prav tako se zdi, da bo urejeno vprašanje prostora, kajti v Javorju so obljubili dvorano sindikalne podružnice.

»SLOVENSKI JADRAN«
v vsako hišo Slovenskega
Primorja!

ŽENA IN DOM ★ ZDRAVSTVO IN VZGOJA ★ ŽENA IN DOM ★ ZDRAVSTVO IN VZGOJA ★ ŽENA IN DOM ★ ZDRAVSTVO IN VZGOJA

NAŠI VZGOJNI PROBLEMI

Moja hčerka se rada lepotiči

Ze večkrat sem nameravala prositi uredništvo »Mladega sveta«, naj objavi kak članek o lepoticenju mladih deklet. Imam 17-letno hčerko, ki bi se najraje ure in ure ogledovala v zrcalu. Nabavila si je rdečilo za ustnice in lak za nohte, seveda vse to brez mojega dovoljenja. Nobena moja beseda ne zaleže. »Mama, ti si starokopitna in ne razumeš mladine!« — to je vse, kar dobim za odgovor. Ali sem res starokopitna?

Kar prav nam je, tovarišica, da ste se spomnili na vprašanje lepoticenja pri mladih dekletih. V našem listu o tem res še nismo pisali.

Ko prebrodi deklica najbolj »nerodna leta« svojnega dozorevanja iz otroka v dekle, v mlado ženo, si naenkrat zaželi, da bi moškimi ugajala. Ta želja je prastara. Znano je, koliko nakita in celo lepoticilnih sredstev najdejo arheologi pri izkopavanju stoletja in tisočletja starih mest in grobov.

Spomnimo se na svoja mlada leta. Ali si nismo me pri trinajstih, štirinajstih letih želele svilenih nogavic namesto tistih debelih, pletenih »dve levo, dve desno«? Na skrivaj smo jih jemale iz maminega predalnika in jih potegnile na noge vsaj za pet minut, ko smo stale pred ogledalom.

Želja po ugajanju je nekaj naravnega. Toda združena mora biti s smislom za mero, za lepoto tako pri odraslih kot pri mladih ljudeh. Vse mora biti skladno z obliko telesa, z barvo las, očmi, skladno s številom let.

Dekleta imajo razne vzore lepote. Včasih je to mati, včasih mlada vzgojiteljica, starejša prijateljica, največkrat pa filmska igralka. Te vzornice si lepijo v albume in zbirajo njihove fotografije. Zlasti ameriški film ima vrsto mladih igralk, ki navdušujejo svoje enake stare sodobnice. Naj omenim samo ljubko Debbie Reynolds, katere film »Ona je vedela, kaj hoče« so si nekatera naša dekleta ogledale po trikrat, da bi si dobro zapomnile igralne kretanje, besede, frizuro (mimogrede: Debbie je močno vplivala na razširjenost pričeske, imenovane konjski rep) in vse ostale njene privlačnosti.

Če imamo tesne stike z mladimi dekleti, če se z njimi odkrito in sproščeno pogovarjamo, izvedemo marsikaj zanimivega. »Zakaj se šminkate, dekleta?«, sem

nekoč vprašala svoje učenke v zadnjem letniku srednje strokovne šole. (Imele so kar po vrsti nenaravno namazane ustnice in tudi nohti so imeli več inčič rdeče barve).

»Da bi bile lepše. Da bi bolj ugajale. Vi, odrasli ljudje, težko razumete, kako je s tem. Primerjamo se med seboj in ugotavljamo: ta je lepša, ta je lepša, ta je najbolj lepa. Smo dovolj kritične do sebe. Če ugotovimo, da bi se dala katera polepšati, ji naredimo novo pričesko, izposojamo si med seboj črtalo za ustnice in seveda tudi lak. Če se našminkam, imam bolj samozavesten nastop v družbi« — je rekla ena izmed njih.

Ondaj je neko dekle dišalo po cigareti. Priznala je, da včasih katero pokadi, — ampak samo zato, ker bi rada shušala. Ze večkrat je slišala, da kadilci nimajo teka in so zato vitki. Ona pa bi ves dan jedla in jedla, in sicer najraje krompir, testenine, močnate jedi.

Čemu ukor zaradi ene na skrivaj pokajene cigarete? Namesto tega je bolj primerna tema: kajenje in kadilci pri prvi vzgojni uri.

In tudi ne bi bilo pametno prepovedati lepoticenja — če gre za odrasla dekleta.

Bolje je pojasniti jim, kaj je prava in kaj je izmaličena lepota. Največja lepota je zdravje v mladem telesu. Zdravje, snaznost, čilost, odpornost. Ni hujšega, kakor če si nalepitiš, pa ne dobro umit in če smrdiš po znoju. Torej v prvi vrsti higiena, snaznost, lepoticenje pa kot dopolnilo.

Ni pa gršega, bolj odbijajočega in manj privlačnega bitja, kot je mlado dekle, ki v lepoticenju pretirava.

S pravilno vzgojo v smislu negovanja in dostojnega lepoticenja lahko odpravimo pri tistih mladih dekletih, ki menijo, da so grde, včasih hude in usodne motnje v duševnosti. Imenujemo jih komplekse. Če se mati takega otroka, ki mu narava ni dala zunanjih priponosti, znajde, bo lahko marsikaj storila sama. Predvsem naj nikoli ne izreče niti v jezi prenatrjenih besed: kdo te bo pa maral, ko si tako grda, ali kaj podobnega. To ima lahko hude posledice, najmanj zagrejenost mladega človeka, ki je v svoji razvojni dobi že tako občutljiv. Če si mati sama ne zna pomagati, naj stopi po nasvet kamor koli: ali v vzgojno posvetovalnico ali k vzgojitelju ali nazadnje, če je zelo hudo, k zdravniku — kozmetiku. Samo brezsrčna mati bo pokazala svojo »nesrečo«, kot pravijo. Sploh je pa vprašanje, ali smemo otroku reči, da je grd. Čas, razvoj, notranje življenje — vse to bistveno spremeni noteze na obrazu. Lahko je najgrši obraz plemenit, privlačen, lahko pa je najlepši obraz hladen in brezčuten.

(Iz vzgojne revije »Mladi svet«)

Za delovno ženo bo kaj primernejša tudi taka kombinacija: temno krilo (lahko je tudi iz žameta) z globoko vrezanimi žepi, pepita bluza preprostega kroja, ki jo poživlja bela rutica in okraski na reverju

KNJIGA ŠIRI OZKE MEJE

lastnih spoznanj in doživetij.

Izposodite si jo v LJUDSKI

KNJIŽNICI KOPER!

NOVE KNJIGE - za naše najmlajše

Blizu se čas okrog novoletne jelke, čas, ko morajo biti starši bolj dorežljivi kot sicer, kajti dedek Mraz otrok ne sme razočarati. K praktičnim darilom in k igračam, ki jih bodo starši te dni izbirali in kupovali, bodo prav gotovo priložili tudi kako knjigo, za svoje resne pubertetnike, za osnovnošolce, pa tudi za tiste, ki črk sicer ne poznajo, pa tako radi poslušajo in opazujejo živopisne podobe ljudi, živali in rastlin. Da bo za vse dovolj izbire, lepe, okusne in poučne, je poskrbela Mladinska založba v Ljubljani. V kratkem času je poslala na tržišče drugo zbirko mladinskih del oziroma slikanic za najmlajše bralce, za take, ki šele erkujejo. Ob teh privlačnih knjigah se bo naučil otrok gladkega branja obenem pa mu bo postala knjiga ljuba prijateljica. Danes vas bomo seznanili s štirimi drobnimi knjižicami na kartonu, ki so izšle v knjižnici za predšolske otroke.

Dve knjižici (VESELE PESMICE IN BRATCI, ZIMA BO) sta izbor pesmi mladinske pesnice Anice Černejeve, ki je umrla med zadnjo vojno v nemškem koncentracijskem taborišču. Njene pesmi vedno znova ponatiskujejo mladinski listi in revije, ker izražajo mnogo toplote in pristrčnosti. Pesmi Černejeve v teh dveh knjižicah je priredila Kristina Brenkova, izvršne barvne litografije pa so delo Ksenije Prunkove.

Tretja knjiga je nadvse priklupna in poučna zgodba naše znane mladinske pisateljice Ele Peroci MUCA COPATARICA. Zgodbe Perocije zavzemajo prav posebno in častno mesto v naši mladinski literaturi: aktualne so, zgrajene na drobnih vsakdanjih dogodkih, pisane z veliko ljubeznijo in prizadetostjo ter ne nazadnje tudi nevsljivo poučne.

In še o četrti knjižici moramo spregovoriti: PACEK IN PACKA, delo našega pisatelja Franceta Bevka. »To ni pripovedka, to je resnica« tako prične avtor svoje pripovedovanje. In kako priklupno zna pripovedovati

Zdravniški kotiček

Umivanje in kopanje

Z uvedbo novih zdravil se je posebno močno povečalo število kroničnih tuberkuloznih bolnikov, ki nadaljujejo zdravljenje na svojih domovih. Pri mnogih bolnikih in njihovi okolici vidimo neupravičen strah pred umivanjem in kopanjem.

Redno umivanje in kopanje je za takega kroničnega bolnika izredne važnosti. Na površini kože je namreč skoraj 3 milijone odprtih raznih žlez. V enem dnevu se izloči okrog 1 kg znoja, nekaj masti in loja. Čistoča kože pa je posebno važna pri bolnikih, kjer je zmanjšana dihalna površina pljuč (tuberkulozni, s pljučno naduho, s kroničnim bronhitisom itd.). Ne smemo pa prezreti še velikega psihičnega in refleksnega vpliva, ki se odigrava v organizmu z nadraženjem kože pri umivanju.

Vzrok prehlada ni v direktnem razhlajevanju krvi, kot mislijo, ampak v nepravilni razporeditvi krvi med kožo in notranjimi organi. Zmanjšano kroženje krvi v koži povzroči zbiranje krvi v notranjih tkivih, kar pogosto predstavlja že začetno bolezensko stanje (nahod, povečano izločanje sluzi v bronhijih i. pd.). Po razhlajevanju nastane slabljenje odpornih sil organizma, spremembe v izgorevanju tkivnih snovi itd. V sluzni-

cah se že pri zdravem človeku pogosto nahajajo bolezenske klice. Ko pride do takih sprememb v tkivih, se za razmnoževanje bolezenskih klic ustvari idealni pogoji in tako pride do obolenja. Dihalni organi pa so posebno naklonjeni obolenjem po prehladu.

Iz navedenega je videti, da dosežemo s treniranjem hitro reakcijo kože na zunanje dražljaje, tako da ne pride do raznih nevšečnih bolezenskih komplikacij, ki nastanejo včasih pri bolnikih že pri zelo majhnih spremembah v temperaturi zraka.

Zato je potrebno kronične bolnike navaditi na redno umivanje in kopanje vsaj enkrat tedensko, poleti z malo manj obzirnosti, pozimi pa ga je treba postopoma privaditi. V zimi mora biti soba topla in voda ne toplejša od 40 do 50 stopinj C, a ne hladnejša od 30 stopinj C. Kopanje občutljivih bolnikov z visoko vročino ne sme trajati dolgo. Nato naj leži v postelji pokrit vsaj eno do dve uri, pozimi pa naj bo okno še pol ure po kopanju zaprto.

Tako dosežemo pri dnevnem umivanju in enkrat tedenskem kopanju razen higienskega učinka, tudi postopno večanje bolnikove odpornosti.

Dr. Ivan Kastelic

svojih knjig in te zbirke so po sebstvo znanih cenah. Upoštevali pa so pri tem vse, od najmlajših, predšolskih čebic, preko pionirjev pa do mladincev.

Gospodinjski koledar 1958

V vrsti številnih publikacij, ki jih izdaja Centralni zavod za napredek gospodinjstva, je tudi letos izdal Gospodinjski koledar.

Da bi bilo ustreženo mnogim željam, ki so jih izrekli naročniki ob lanski anketi, je letos izdala založba obrazce za gospodinjsko knjigovodstvo v posebnem zvezku na 64 straneh, tako da koledar zaradi preproste uporabe ne bo preveč trpel. Tudi obrazci so povsem spremenjeni, zato bo lahko imela gospodinja točen pregled ne le nad dohodki in izdatki, temveč tudi nad cenami in količinami nakupljenega blaga. Za nekatere preglednice, ki so jih gospodinjke lani deloma odklanjale, deloma pa pozdravljale, kakor n. pr. o izposojenih predmetih, seznam perila, odrejenega v pranje, inventar, je naveden samo vzorec in si jih bodo po njem tisti, ki take preglednice žele, lahko sami narisali v poseben zvezek. Novi so vzorci preglednic »Kaj moram kupiti v prihodnjem mesecu«, »Proizvodnja in poraba jajc in mleka«, ki bodo ustrezali zlasti kmečkim gospodinjstvom. Kdor bo obširna in podrobna uvodna navodila temeljito proučil, bo z lahkoto vodil na prvi pogled zamotano knjigovodsko delo.

V koledarskem delu, ki obsega 137 strani, so poleg koledarja zbrani jedilniki, razvrščeni po dnevih, z upoštevanjem nedelj in praznikov in letnih časov. Zlasti važno je, da so pri tem upoštevani tudi sodobna načela o zdravi in pravilni prehrani. Za manj znane jedi so navedeni številni recepti. Prav tako so po letnih časih dodana navodila za gospodinjska dela in dela na vrtu. Tem slede številni in bogato ilustrirani članki raznih priznanih strokovnjakov z vseh področij gospodinjskega dela. Navedemo samo nekatere naslove: O pravilni prehrani, Kako čuvamo vitamine, Predšolski otrok in njegova prehrana, Prehrana starega človeka, Koliko kalorij potrebuje človek na dan, O dnevnih sobi v sodobnem stanovanju, Za vsakdanjo rabo, Olajšamo delo kmečkim gospodinjstvom, Kako naj se oblačim, Nasveti za gojitev lončnic, Pridelujemo zelenjavo za zimo, Kolobarjenje v vrtu, Nekaj o boleznih in o prvi pomoči živali. Naprave in oprema za perutnino, Vzgoja otrok za družinsko življenje, Nega bolnika itd. Koledar zaključuje številna navodila za domače pletenje za otroke in odrasle. Novi so trije leposlovnih setavki, ki so jih pripevali Tone Seliskar, Branka Tancig in Bogomir Magajna.

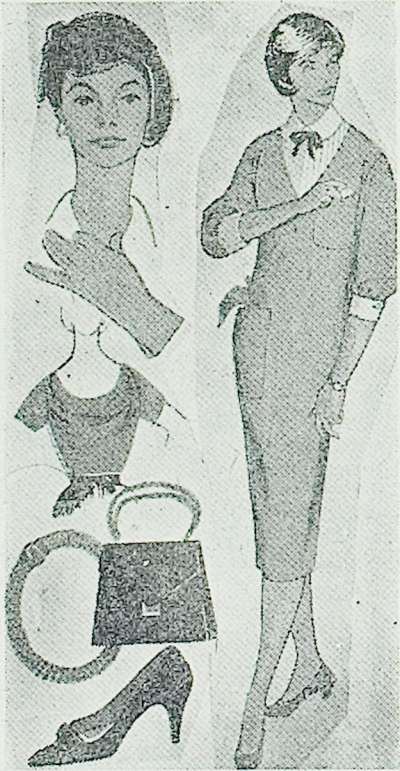

Ta dva modela pa sta za tiste, ki bi rade imele za novoletne priraditve malo večerno obleko modernejega kroja: prva obleka je iz svetlomoderne ali rdečega žameta; kot okraski ima na začetku krila ozko pentljo in keramično, stilizirano rožo. Drugi model pa je obleka iz črnega tafta, zgornji del je lahko tudi iz črnega žameta

ZAKON — VPRAŠANJE CELOTNE OSEBNOSTI

To pomeni, da je pred zakonom in v zakonu vedno in v ospredju vprašanje človekove celotne osebnosti in nikoli le enega samega njenega dela, le ene same njene poteze. Zato predzakonski in zakonski odnosi že po tej osebnostni strani ne morejo biti nekaj preprostega. Zavoljo tega, ker je sožitje z drugim človekom razmeroma stalna atmosfera zakonskega življenja, je tudi stalno aktualno vprašanje, kako je z družljivostjo dveh ljudi, ki nameravata skleniti zakon ali ki sta že poročena.

(Iz knjige dr. Leona Zlebnika »Ljubezenska čustva in odnosi«)

Detalji in obleka moderne linije. Klobuk, rokavice, večerna bluza z ogrlico, torbico in čevlji. Obleka pa je za vsakdanjo uporabo. Poživimo jo z robčkom v žepu in z blužo, ki jo menjamo skladno z barvo obleke

Za novoletna kosila

OBLOŽENA TELEČJA LEDVIČNA PEČENKA

1 in pol kg ledvične pečenke, 5 dkg masčobe, malo vode, sol, osminko litra smetane, 2 dkg krompirjeve ali pšenične moke, liter konserviranega graha, liter konserviranega stročjega fižola, na rezine ali kocke narezano kuhano korenje, sol, 2 dkg surovega masla, sesekljan zelen peteršilj.

Iz mesa izločimo kosti, ga zavijemo in povežemo z nitjo. Denemo ga v pekač ali v vlažno posodo pečnika in polijemo z vročo mastjo. Meso naj dobi hitro lepo zapečeno barvo, nato mu prilijemo malo vroče vode in solimo. Pečemo še dalje in meso pridno polivamo z nabranim sokom, ki je v pekaču.

Pečeno meso vzamemo iz pekača in ga postavimo na toplo, najbolje nad lonec vroče vode. V ostali sok zamešamo v majhni količini vode razžvrkljano moko in to prevremo. Preden damo omako na mizo, ji dodamo smetano, ki pa ne sme pre-

vreti. — Grah in fižol dobro prevremo v mali količini vode, nato zabelimo vsakega posebej z maslom. Posebej dušimo še korenje, lahko pa ga tudi skuhamo v slanem kropu. — Za to priložnost naredimo testene košarice. Vanje nalozimo grah in korenje. V sredo velike podolgovate porcelanaste plošče naložimo narezano meso, naokrog pa menjaje košarice in stročji fižol. Sok ponudimo posebej.

Testo za košarice: 15 dkg moke, sol, malo popra, 1 drobno jajce, 6 dkg margarine. Iz teh sestavin naredimo krhko testo na hladnem in s hladnimi rokami. Testo razvaljamo za nožev rob na bebelo, izrežemo kroge in z njimi obložimo male modelčke. Da testo ne zdrkne navzdol, naložimo v posodice fižola in postavimo v pečico. Te košarice lahko spečemo že prejšnji dan. Namesto testenih košaric so prav lepe in okusne tudi košarice iz salame. Precej široko salamo narežemo za pol prsta na debelo in vsak košček samo po eni strani opečemo na vroči masti, da se napravi košarica.

Voda še vedno na dnevnem redu

Vprašanje preskrbe z vodo je eden izmed najbolj perečih problemov sezonske občine. Kljub velikim dosedanjim uspehom, ki so jih dosegli z gradnjo novih vodnjakov in z napeljavo vodovodov ter z zajetjem kapnic, za sedaj še ni moč trditi, da je preskrba z vodo na tem področju Krasa popolnoma zadovoljiva. Je namreč še več vasi brez stalne pitne vode.

V letih od 1952 in 1954 so uredili tlačni vodovod med Dornberkom—Lipo—Kornom—Dutovljami in Sežano. S to dograditvijo so omogočili popolno preskrbo z vodo tamkajšnji bolnišnici in mlekarji ter številnim prebivalcem. Treba pa bo še urediti rezervoar v Tomaju, signalne naprave, redukcijske ventile zaradi visokih tokov in vrsto izolacijskih del, kar bo veljalo približno več kot 15 milijonov din. V nekaterih vaseh so vodovodne naprave tako izrabljene, da ni redek primer 40-odstotna izguba na vodi in da so v zimskem času vasi brez vode zato, ker je vodovodna napeljava nad zemljo izpostavljena zmrzeli. Vodo je treba tudi dvakrat prečrpavati.

Da bi se sedanje stanje prej ko mogoče izboljšalo, je sezonska občina odobrila znatne kredite za ureditev vodovodnega omrežja, vaščani pa s prostovoljnimi delom urejujejo teren za boljše preskrbo z vodo. Tako že napeljujejo lokalni vodovod med vasjo Sela in Stomažem. Medtem ko je občina za ta dela prispevala okrog 500 tisoč dinarjev, občinski odbor za male asanacije

nadaljnjih 800 tisoč dinarjev, so tamkajšnji vaščani doslej napravili že več kot 8000 prostovoljnih delovnih ur. Urediti bo treba tudi zajetje vode v Gor. Branci in asanirati hudournik, za kar je že odobrenih 200 tisoč dinarjev, in s strokovnim sodelovanjem Vodnega gospodarstva v Kopru opraviti raziskovalna dela za napeljavo lokalnega vodovoda v Gornji Branci in v vaseh, kjer je več še nezajetih studencev.

SVETILNIKI NAPRODAJ

Angleška ustanova Trinity House, ki ima na brigi svetilnike vsega britanskega otočja, že delj časa daje doslužene svetilnike v najem. Posebno radi jih jemljejo v zakup ribiči. Za majhno najemnino postajajo svetilniki stanovanja, skladišča, pomožne radijske postaje itd.

V ZDA pa svetilnike kar prodajajo. Letos so samo vzdolž atlantske obale prodali 16 svetilnikov, v zadnjih petih letih pa celo vrsto. Nekateri so dosegli prav znatno ceno. Američani si v njih urejuje svoj weekend ali pa tudi stalni dom.

KAJ JE OLIKA?

(Iz šole višjega ladijskega natakarja)

Na velikih parnikih novinec lahko zaide. Izkušeni višji natakar je imel zato navado, da je svoje nove učence poučil takole: »Kaj ti je brezpogojno potrebno?»

Vajenec ga le gleda.

»Spoznati se moraš na ladji, biti vljuden in olikan. Si razumel?»

Novinec prikima in še dalje vprašujoče zre vanj.

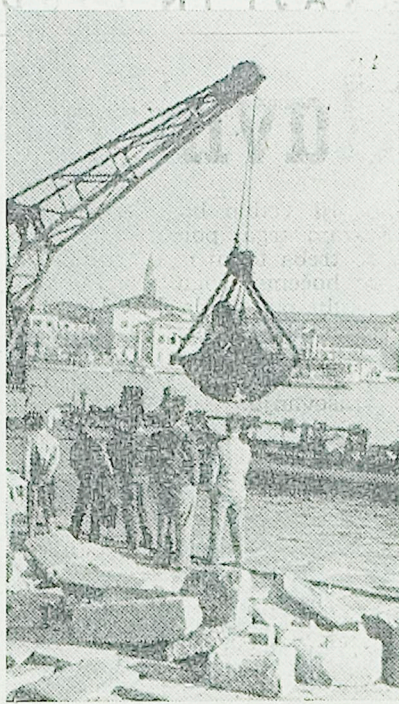
»Pazi! Če ladje ne poznaš, zaideš. Če te zanese na napačna vrata in naletiš na žensko v kopeli, kaj potem?»

Fant se ne gane.

»Potem rečeš glasno: OPROSTITE, GOSPOD! in se urno izgubiš. »Oprostite« je vljudnost, »gospod« — je olika. «

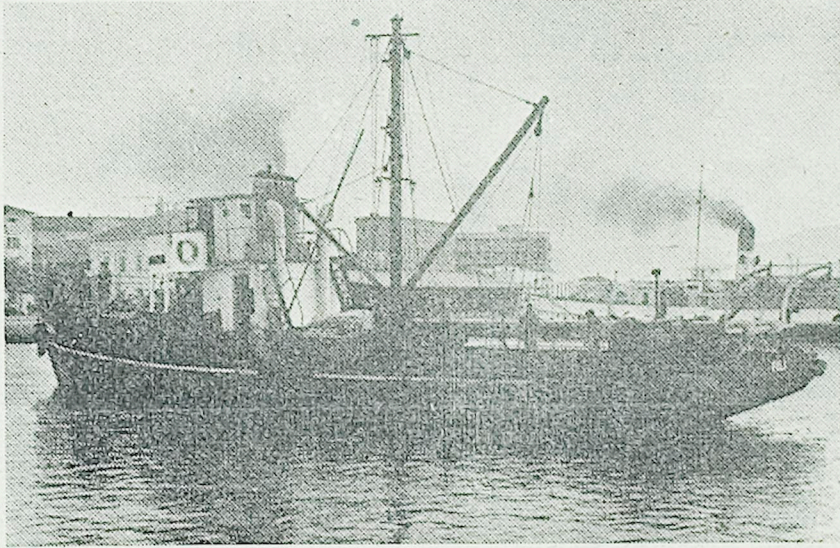
DOLŽNOST NAD VSE!

Nekega zelo vročega poletnega dne je tovorni vlak pripeljal vagon, opremljen z napisom »RI-BE.« Postaja ga je lahko dalje odpremila šele naslednji dan. Ker pa morajo po nekem predpisu ostati ribji prevozi v stalnem gibanju, da voda v posodah z ri-

Dela pri obnovi, popravilu in modernizaciji koprškega lukobrana

bami ne obmiruje, je mobiliziral postajni načelnik vse osebe na kolodvoru. Prepeljevali so voz po prostih tirih vso ljubo noč do naslednjega jutra. Tedaj šele so ugotovili, da je bil vagon do vrha naložen z ribjimi konzervami.

Vlačilec PULA v koprskem pristanišču

KAKO ZGANJAJO TURIZEM V AVSTRIJI

Ves Innsbruck je naprodaj

pozno, pa čeprav že zvečer istega dne, sem se zavedel, da se je pravzaprav že na kolodvoru začelo tisto, kar je bistvo avstrijskega turizma (in — bodimo odkriti — bi moralo biti tudi bistvo našega turizma, recimo pod izgovorom: »ker je pač tako v vseh turističnih deželah«): vse je preučevano na to, da dobijo iz turista čim več, da mu po možnosti poberejo zadnji gros, ali še boljše, zadnjo tujo devizo iz žepa.

Z menoj na kolodvoru niso imeli sreče — nikakor nisem podlegel skušnjavi vabljivih reklamnih napisov, za oči kričeče zanimivih artiklov in bolj ali manj zvonkim, na vsak način pa prodornim glasovom vabečih prodajalk. Vsemu ponujalnju sem ušel s trdno odločitvijo, da bom šele v hotelu poskušal ugotoviti, kaj sem pozabil vzeti na pot in kaj bom torej moral kupiti.

V Innsbrucku je nad 50 hotelov in gostišč, ki oddajajo tudi tujske sobe. Kljub temu je minil ves dopoldan, preden sem vedel, kje bom spal. Prvi in glavni vzrok je bila tabla pred izhodom s kolodvora, na kateri je nevesča roka opozarjala na »edinstveno priliko«, da si za 15 šilingov ogledam znamenitosti mesta. Čeprav sem računal, da bo v dneh veleselja verjetno organiziranih več takih skupinskih ogledov mesta, sem naivno mislil, da tudi v Innsbrucku tako težko zberejo potrebne interese, kot jih zbira »Adria« v Portorožu za kakšen izlet, pa sem se odločil, da »grem še danes, kajti vprašanje je, kdaj pojde naslednja skupina«. Pozneje sem zvedel, da odpelje vodič skupino izpred kolodvora vsako uro, po potrebi pa še pogosteje, ker je skupin in vodičev dovolj za ves dan.

In tako sem s težko aktovko v roki kolovratil in se vozil s skupino kakih dvajset ljudi (vsi so govorili, ali vsaj znali nemško, vodič je namreč govoril samo v nemščini) po glavnem mestu Tirolske. Vseeno mi ni žal. Prvič, sem od vodiča slišal nekatere podatke o Innsbrucku, ki bi jih sicer moral izbrskati iz leksikonov, če bi hotel zadostiti svoji radovednosti; drugič, pa sem imel priložnost opazovati, kako se vede turist v taki skupini, kaj ga zanima itd., marsikaj, kar bi utegnilo dati napotek naši (pomankljivi, na žalost) vodniški službi.

Innsbruck je glavno mesto Tirolske tako v političnem kot gospodarskem in kulturnem pogledu. Po trditvah vodiča ima 150.000 prebivalcev, kar pa gotovo ne bo držalo; vodiči imajo

povsod (najslabše izkušnje v tem pogledu imam iz Italije) manjše pretiravanje. Po mojih cenitvah ima Innsbruck 80., največ 100.000 prebivalcev. Mesto leži ob sotočju dveh dolin, ki ju na severu zapirajo Karwendelske Alpe. Pod njimi se vije reka Inn, ob njenih bregovih pa leži mesto. Večji del leži na južnem, se pravi desnem bregu reke. Stari del mesta spominja v marsičem na stari del Ljubljane. Tu so pravzaprav vse glavne znamenitosti Innsbrucka. Z zunanje strani jih vidiš s tem, da si plačal vodič vnaprej 15 šilingov, če pa jih hočeš videti še znotraj, moraš povsod odriniti še kakšen šiling.

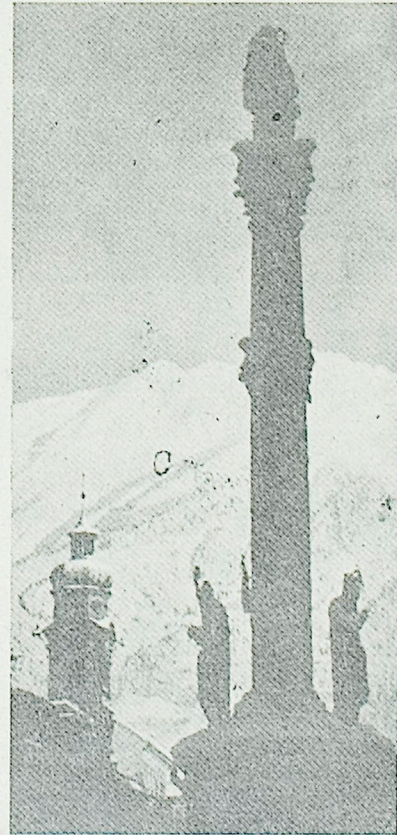
Najprej smo na Maria-Theresien-Strasse videli Marijin spomenik, ki je demokratski simbol mesta. »Crni« so namreč trenutno na vladi. Na koncu ulice stoji drugi simbol mesta, nekako »opozicijski«, tako imenovana »zlata strehica« — Goldenes Dachl. O drugih znamenitostih ne bi niti govoril, ker niso tako zanimive, da bi spadale v okvir opisovanja turističnih prijemov v Avstriji. Omenim naj samo, da je vodič ob vsakem objektu vedel povedati za 500 in še več let nazaj vse znamenite osebnosti, ki so (kdove, če res) občudovale dotični spomenik, ali prenočevale v dotičnem poslopju, ali pile pivo v dotični gostilni in podobno. Seveda se tudi lastniki gostiln poslužujejo take reklame in tako najdeš mimogrede »Goethe Stube«, kjer si je zalival veliki Nemec svojo pesniško žilico, vidiš, kje se je »zgodovinskega« dne ustavil ta ali oni avstrijski cesar, nemški kralj ali italijanski pesnik (Innsbruck je namreč važno križišče, prva večja postaja severno od Brennerskega prelaza) itd.

Najpogosteje pa naletiš pri ogledovanju Innsbrucka na ime borce za svobodo Tirolske Andreasa Hoferja. Do pred leti so mu Tirolci postavljali spomenike iz nacionalnega ponosa, zadnja leta pa razkazujejo spomenike in vse njegove relikvije vedno bolj iz pridobitnih namenov. Tako je eden najrentabilnejših, turistično donosnih objektov v Innsbrucku veliko kupolasto poslopje, ki ima na notranji, 10 metrov visoki in 100 metrov dolgi krožni steni upodobljeno zgodovinsko bitko na gori Isel. 13. avgusta 1809 je tirolsko ljudstvo pod poveljstvom Hoferja na tej vzpetini pri Innsbrucku porazilo združene francosko-havarske čete in doseglo osvoboditev Tirolske izpod Napoleonovega jarma. Za vstop v to

galerijo plačaš šiling, nadaljnji šiling pa uslužbencu, da ti raztolmači vso velikansko slikarjo. Tudi pri nas bi lahko marsikje postavili podobno galerijo-muzej kakšne pomembne bitke iz naše narodnoosvobodilne borbe. Če bi pazili, da stvari s tem ne profaniramo, bi jo prav lahko izkoristili za turistično zanimivost.

(Prihodnjič: Če greš na Dunaj, pušti trebuch zunaj)

JULE

To pa je simbol »črnega« Innsbrucka

Pismo iz Italije

Spoštovani gospod urednik!

Gotovo se boste začudili, ko prejmete to pismo. Zene pa nas potreba — mene in številne moje tovariše — da se pogovorimo in od Vas dobimo odgovor na vprašanje, ki nas pekl in nam ne da spati.

Najprej nekaj uvoda. Kot mnoge druge je tudi mene premotila tujina, od katere sem pričakoval stotero stvari, ki pa se niso nikoli uresničile, da sem zapustil vse — delo, domače, svoj dom — in pobegnil čez mejo. Na srečo sem sam, z menoj pa sta bili tudi dve družini z dvema majhnima otrokoma. Po neštetihih zaslišanjih in slabem ravnanju na raznih vmesnih postajah smo se končno znašli pri naših sotrpinih v begunskem taborišču Altamura v južni Italiji. V taborišču je okrog 1000 beguncev raznih narodnosti, vendar je med njimi največ emigrantov iz Istre in tistih delov Hrvaške, ki so bili včasih pod italijansko okupacijo.

Zaradi izredno slabih življenjskih pogojev v taborišču — najslabše pa živijo prav begunci z družinami — številni emigranti bežijo naprej — v Francijo in Zahodno Nemčijo. Vendar pa tudi tem državam ne ugajajo taki priseljenici in jih množično vračajo. Italijanske oblasti vse izsledene in prijetje begunce vračajo v taborišče. V drugi polovici letošnjega leta se je samo eni ženski iz taborišča Altamura posrečilo, da je lahko odšla dalje v prekomorske dežele.

Izven taborišča begunci skoraj ne smemo, kamoli da bi lahko kjerkoli dobili kakšno delo in se zaposlili. Domačini nas imajo za pritepenice, ki jim odjedajo že tako skromni kosček kruha. Gledajo nas sovražno in zgodilo se je, da so nekatere emigrante domači fantje pretepli, jih celo povozili z avtom in so mnogi že morali iskati pomoči v bolnišnici, čeprav da-

jo tja emigranta le v skrajnem primeru. Dva begunca sta za zadobljenimi poškodbami celo podlegla.

Vsi emigranti smo se prijaviли za nadaljnje izseljevanje. Največ nas je bilo za prekomorske dežele, številni pa tudi za Francijo in Nemčijo, ko so uvideli, da z Ameriko ni nič. Ker na vse naše prošnje in urgence ni bilo odgovora, postopanje z nami in hrana v taborišču pa vedno slabša, smo v avgustu celo organizirali glavnostno stavko. Tedaj so nas prišli zvedavo pogledat predstavniki oblasti in nam obljubili svojo pomoč, vendar pa je bilo tudi posled vse pri starem.

Ni torej čudno, če bi se mnogi izmed nas radi vrnili domov, saj smo šele tukaj prav spoznali, kaj smo izgubili. Od namere pa nas odvrača strah, kaj se bo zgodilo z nami, če se vrnemo. Vsi nas strahuje, da bomo morali presedeti najmanj eno ali dve leti v zaporu, da bomo zaznamovani, da se ne bomo mogli nikdar več zaposliti in podobno. Vemo, da smo se pregrešili zoper veljavne zakone in težavno je vzeti nase kazen za to; vendar pa je stiska velika in bomo poskusili vse, da se je rešimo.

Prav zato se obračam na Vas, ker poznam Slovenski Jadran in vem, da časopis rad pomaga ljudem v stiski. Prosim Vas v svojem in v imenu svojih tovarišev v nesreči, da nam sporočite, kako in po kakšni poti bi se najprej in najlažje vrnili in kako nas bodo sprejeli. Prosim Vas, da se zavzamete za nas in skušate posredovati.

Prav lepo Vas pozdravljajo in se Vam za uslugo že vnaprej najlepše zahvaljujejo

slovenski in hrvaški begunci v taborišču Altamura, Italija

Pozanimali smo se pri pristojnih organih in lahko zagotovimo vsem, ki se želijo vrniti v domovino, da ne bodo čutili posledic svojega neprimišljenega dejanja. Zadostuje, da se prijaviš najbližjemu diplomatsko-konzularnemu predstavništvu FLR, ki bo zanje uredilo, da se bodo lahko vrnili. Po vrnitvi preko meje v domovino bodo samo dan ali dva zadržani na sprejemni bazi, nato pa bodo lahko takoj odšli na svoje domove, kjer bodo začeli normalno življenje. Njihovo dejanje ne bo vplivalo na ponovno zaposlitev ali jim sicer kako drugače škodilo.

Upamo, da smo s tem ustregli prošncem, ki pa jih bomo še posebej obvestili z osebnim pismom.

UREDNIŠTVO

VSE OKROG

morja

»MORSKO RIBARSTVO«

štev. 12/1957

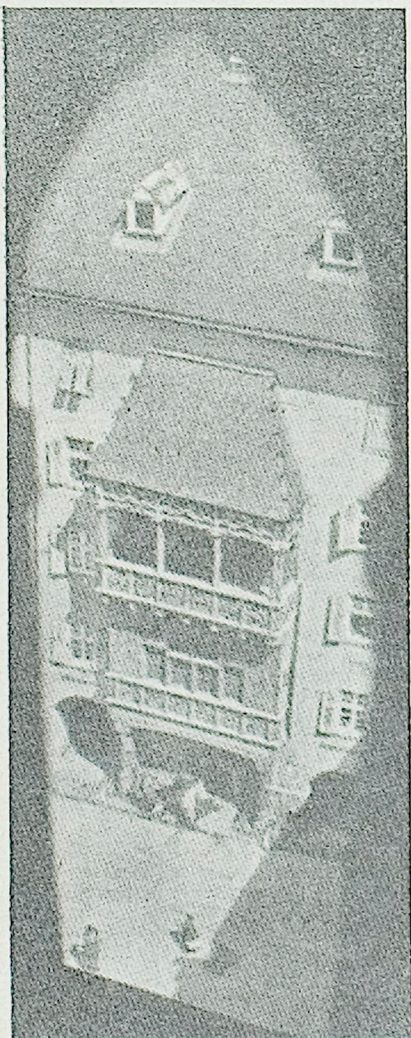
prinaša več zanimivih in poučnih člankov iz ribiškega področja od Severnega Jadrana do Ulinja. Vredno je opozoriti na članek univ. prof. Miroslava Zeia »Aspekti morskega ribištva Slovenskega Primorja«, ki je v slovenščini, in na članek istega avtorja v hrvaščini »Mednarodni kongres o ribolovnih spravama u Hamburgu«, ki bo zelo informativen zlasti za slovenske morske ribiče. V slovenščini je opisan tudi »Dan ribičev« v Slovenskem Primorju — žal brez slik! — kot tudi »dve tovarni v Izoli«. MORSKO RIBARSTVO je glasilo jugoslovanskih morskih ribičev. Izhaja mesečno na Reki. Slovenske članke prinaša skoraj v vsaki številki.

EGIPT — IZRAEL

V egiptovskih teritorialnih vodah, 90 morskih milj vzhodno od Port Saida, je ribarila 250-tonska izraelska ribiška ladja »Doar«. Naleteli so nanjo Egiptčani in jo zaplenili.

Plovba naših ladij

- P/l »BIHAČ« je od 1. decembra v Emdenu, kjer naklada tovor za Aleksandrijo
- P/l »DUBROVNIK« je 8. decembra priplula v Trst
- M/l »GORENJSKA« je 9. decembra priplula v Tripoli (Libanon)
- P/l »GORICA« je 5. decembra priplula na Reko
- P/l »LJUBLJANA« je v Remontni ladjedelnici Splošne plovbe v Piranu v popravilu in ureditvi za pridobitev klase
- M/l »MARTIN KRPAN« je 6. decembra odpula iz Ploč v Aleksandrijo
- P/l »NERETVA« je 9. decembra odpula iz Casablance v Bilingham
- P/l »POHORJE« je 3. decembra prispela v Aberdeen, od koder odpluje danes, 13. decembra, v Rotterdam
- P/l »ROG« je 28. novembra odpula iz East Londona v Benetke, kamor bo prispela predvidoma 2. januarja 1958
- P/l »ZELJENOGORA« je 12. decembra priplula iz Durbana v Beiro

Simbol »rdečega« Innsbrucka

V Innsbrucku smo prispeli v jutranji megli. Podzavestno domotožje me je spomnilo na ljubljansko meglo. Da pa nisem v Ljubljani, sem spoznal še preden se je dobro ustavil vlak. Ne samo pozdrav iz zvočnika in prav tako že omenjeni »krošnjariji« z okrepčili in slaščicami vseh vrst; to doživim v manjši meri lahko tudi že v Ljubljani. Tudi nosači niso značilnost za Innsbruck; res pa jih je v Ljubljani neprimerno manj, če sploh imaš srečo, da naletiš na kakšnega. Pač pa naredi na človeka vtis lepo kolodvorsko poslopje z uredenimi podhodi in prehodi in z moderno čakalnico. Ta je polna prodajalnic in polna reklame. Se freske na stenah so ena sama reklama za Innsbruck in Tirolsko. Šele mnogo pozneje, takorekto pre-

Na vrsti je gradnja klavnice

Še do konca tega leta bodo krajevni odbori na področju sežanske občine potrosili milijon 350 tisoč dinarjev za vzdrževanje komunalnih naprav. Ta denarna sredstva, ki jim jih je dal na razpolago ObLO Sežana, so omogočila, da so vaščani sami s prostovoljnim delom ostvarili vrednost obnovljenih vodovodov, napajališč, vaških kapnic, pokopališč in cest v višini tri in pol milijona dinarjev. Zato, da bi pospešili popravila vaških poti, je sežanska občina nabavila drobilec, ki bo omogočil boljše in ekonomičnejše vzdrževanje občinskih cest. Posebno pozornost pa je občina namenila ureditvi Sežane, ki je pomembno mednarodno tranzitno in turistično mesto. Več kot pet milijonov 800 tisoč dinarjev so porabili za ureditev pločnikov ob glavni cesti Ljubljana—Trst in za njeno asfaltiranje ter za obnovo nekaterih stranskih cest. Vse torej kaže, da bo Sežana sčasoma postala prikopno turistično mesto, ki bo lažje zadovoljilo zahtevam pospešenega razvoja turizma, vendar pa le, če bo njena turistično-uslužnostna dejavnost rasla z zahtevami gostov.

Skozi Sežano potuje letno približno več kot pol milijona domačin in tujih turistov. Le-ti pa bi v tem prikopnem mestecu našli še več možnosti prijetnega razvedrila, če bi povečali zmogljivost gostinskih obratov, izbiro najrazličnejših vrst blaga — od svežega raznovrstnega peciva pa do raznih turističnih okrasov. In končno: povpraševanje gostinskih obratov in tudi posameznih potrošnikov po mesu je v Sežani tako veliko, da bo nujno potrebno takoj začeti z gradnjo nove klavnice s hladilnico. Že danes je zakol osmih volov in krav, 35 telet, treh prašičev in petih glav drobnice dnevno v Sežani velik problem, saj sedanja »klavnica«, ki jo predstavlja tri krat deset

metrov velika nekdanja staja, ni primerna za sodobni način zakola in za hitro distribucijo mesa. Če pa upoštevamo, da ta količina mesa že sedaj kljub temu, da Tovarna mesnih izdelkov iz Postojne vsak dan pošilja na sežanski trg še meso dveh zaklanih volov in okrog 15 telet, ne

zadovolji vedno bolj povečanim zahtevam trga, potem je nujno, da bo treba takoj nekaj ukreniti, če se hočemo izogniti 30-odstotni izgubi pri prodaji mesnih izdelkov, ki je letos nastala samo zaradi tega, ker zmogljivost klavnice ni odgovarjala trenutnemu povpraševanju.

Pozor! Poledenele ceste!

Naše asfaltirane ceste so v mrzlih nočeh in jutrih silno nevarne. Z mraja prihaja vlaga, ki na cestni površini in izpremeni ceste v pravcati drsališča. Najhuje je to, da vlaga ne pokrije vse ceste, temveč le določene odseke. Nič hudega sluteč privozi šofer s precejšno brzino okrog ovinka — pa se nenadoma znajde na poledeneli cesti. Če je tedaj prisiljen zavirati, je nesreča skoraj neizbežna.

Nesrečo žrtve so že zahtevale poledenele ceste. Mnogokrat je pri vsem bilo mnogo sreče, da se ni pripetilo kaj hujšega. Tako srečo v nesreči so imeli pretekli petek navsezgodaj potniki, ki so se z rdečim avtobusom piranskega podjetja »Primorje« vozili proti Kopru. Do vrha klanca med Strunjanom in Izolo cesta ni bila poledenela, še vlažna le na nekaterih manjših odsekih. Cim pa je vozilo zapeljalo navzdol proti Izoli, se je znašlo na poledeneli cesti. Voznik je sicer takoj skušal zmanjšati brzino vozila na minimum, vendar je avtobus že začel drseti. Na prvem ovinku ga je obrnilo poševo preko ceste in s prvimi kolesi zaneslo preko roba. Zenske so preplašeno zavrešale, simpatični prevodnik Lojze pa je zakričal: »Kaj kričite! Po tleh se vrtite!« Že je odprl pnevmatična vrata in ljudje so se preplašeni začeli usipati iz avtobusa. V temi niti niso videli, kakšni nevarnosti so ušli. Vozilo se je z zadnjjo osjo zataknilo za občestni kamen, sicer bi zdrselo še kakšne pol metra naprej in strmo-

glavilo najprej navpično kakšnih deset metrov, potem pa bi se po strmih pobočjih kotalilo gotovo najmanj še 50 metrov. Tov. Lojze meni, da bi samo še kleščali na njem, če bi se zakotalil z avtom v globel. Samo sreča je preprečila, da se okrog 50 potnikov ni znašlo v bolnišnici in v mrtvašnici.

Hkrati, ko naj bo ta nezgoda v resen opomin voznikom motornim vozil, pa naj bo v opomin tudi Upravi cest. Cimprej mora organizirati svojo službo tako, da podobne nesreče sploh ne bodo možne. Saj pesek je pripravljen vsepovsod ob cestah, treba je le še poskrbeti za nadzorno službo, ki bo stalno obveščena o stanju na cestah in bo takoj poslala delavce tja, kjer se bo začela pojavljati poledica. Drugod se cestne uprave borijo z večjimi težavami — snežnimi zameti in podobnim — pa jih uspešno premagujejo; ali bi res bilo tako težko skrbeti za pravočasno posipanje poledenelih cest? Jule

V novo leto - nova luč

Da bodo do konca tega leta uredili javno razsvetljavo tudi v Ponikvah, Avberju in v Dobravljah, je občinski ljudski odbor v Sežani nakazal tem vasem več kot 700.000 dinarjev v ta namen, podjetje Elektro Sežana pa bo poskrbelo za takojšnjo električno napeljavo, tako da bodo vaščani teh vasi že na Novo leto šli po razsvetljenih cestah. Sedaj je na novo napeljana javna razsvetljava tudi že v Pleševci in Velikem dolu; v Pliskovici, Stanjelu, Kobdilu, Hruševici in v Gornji Branici pa so temeljito obnovili javno razsvetljavo. Za vsa ta dela je občina potrošila več kot milijon 200 tisoč dinarjev, vrednost teh del pa je še znatno večja, če upoštevamo prostovoljno delo vaščanov.

Barba Vane pravi...

Ondan je spet tako naneslo, da sem v veseli družbi nekoliko preveč pogledal v kozarec in moja Juca, ki takih reči ne razume, me je strahovito pestila. Pa se nisem dal. Čeprav je bilo doma tri dni kot v Alžiriji, sem vztrajal pri svojih moških pravicah. Nazadnje sva se vendarle pomirila. Kapitularala je ona, ko sem ji slovesno obljubil, da ne bom več pokusil nobene take pijače, ki daje človeku toliko korajže. da si upa postaviti po robu celo svoji ženi. Ker pa nekaj moram piti, a za navadno vodo mi ni preveč, sem se odločil za limonado. Že prvi dan sem bil naravnost vžihčen, ko sem izračunal, koliko bo Juca stalo njeno vtikanje v moje notranje zadeve. Prva limonada me je namreč stala v navadnem koprskem lokalu okroglih 100 dinarčkov, medtem ko sem za naslednjo, ki sem jo pil »z muzko«, plačal celih 12 kovačev, kar je skoraj trikrat toliko, kot izdam za enako količino istrske črnine, ki tudi ni zastoj. Zraven pa je treba seveda upoštevati še to prednost, da me je prej po treh dečkih Juca že spoznala za krivega, medtem ko zdaj tudi po sedmih limonadah ne opazi na meni nobenega negativnega nagnjenja.

Ja, o naši avtobusni postaji že dolgo nisem rekel nobene. Najbrž je kar solidno obratovala, da nisem dobil nobenih pripomb od nikoder. Tudi danes ne bo posebnosti. Zdi se mi le potrebno opozoriti, naj poskrbijo, da preženejo tisto temo, ki vlada pri njih, saj nam bo sicer kdo ponoči še postajo odnesel. Če nimajo denarja za nabavo žarnic, naj si pa izposodijo nekaj javnih luči na poti proti Smedeli, kjer bi

Društvo prijateljev mladine v Sežani je v počastitev Dneva republike organiziralo skupno s pionirskim svetom in štabom šolskega pionirskega odreda ter z vodstvom osemletke v Sežani sprejem 63 cicibanov v pionirsko organizacijo. Po krajšem nagovoru načelnice odreda Marjance Zalokar so pionirji prisegli pred pionirsko zastavo. Po tej pionirski zaobljubi so novosprejetim članom čestitali predstavniki množičnih organizacij ter jim izročili kolektivna darila. Društvo prijateljev mladine je podarilo pionirске rutice, titovke in pionirске značke, medtem ko je društvo žena darovalo vsakemu skodelico za šolsko malico. Sprejemu so prisostvovali tudi starši, ki so novosprejetim članom pionirskega odreda »Srečko Kosovel« privedili v družinskem krogu svečana kosila. — Istega dne so v Sežani sprejemali v mladinsko organizacijo tudi 40 pionirjev. Ob tej priložnosti je sežansko društvo prijateljev mladine privedilo novosprejetim članom mladinske organizacije skromno zakusko, posamezna društva in organizacije pa so jim izročila nekaj praktičnih daril.

prli so že pred sedmo, čeprav bi morali šele ob šestih. Ne morem pa reči, če se to dogaja vsak dan, ali samo ob sobotah. Morda se bom bolj podrobno informiral ob kaki drugi priložnosti.

Na svidenje prihodnji teden
vaš Vane.

Štanjel

V pretekli vojni so morali partizani iz strateških oziror porušiti most pri Podlasih. Ta most je bil zidan in je omogočal tamkajšnjim kmetovalcem ugoden pristop k njihovim poljem na drugi strani Branice. Niti bivši občinski ljudski odbor v Štanjelu, niti sedanji tamkajšnji krajevni odbor pa nista bila finančno sposobna, da bi most znova zgradila. Sedanji ObLO Sežana pa je uspel zbrati milijon dinarjev za postavitev mostu in s prostovoljnim delom vaščanov pri gradnji bo po predvidevah graditeljev most zgrajen že do pomladi.

Vse za zdravje otrok

S to mislijo so bili prežeti vsi tisti starši predšolskih otrok v sežanski občini, ki so se na va-bilo zdravstvenih organov odzvali obveznemu cepljenju njihovih malčkov proti otroški paraliz. Posebna zdravstvena ekipa sežanske občine je namreč v preteklih dneh na 15 cepiščih cepila 1145 otrok in, ker ji je ostalo še nekaj cepica, je v soboto v Sežani cepila nadaljnjih 150 učencev prvega razreda tamkajšnje osnovne šole. Ob tej priložnosti je treba javno pohvaliti sežanski občinski ljudski odbor, ki je omogočil delno kritje stroškov za cepljenje družinam z večjim številom otrok.

DPD Svoboda - Piran

Od vseh obmorskih mest je v Piranu največ pogojev za kulturno-prosvetno delo. Ta dejavnost je pred časom tudi bila dokaj živahna, v zadnji sezoni pa je skoraj zaspala. Praznino so močno občutili vsi bivši aktivni člani društva, prav tako pa odgovorni politični in upravni forumi.

Na letošnji občni zbor je prišlo okrog 130 članov in prijateljev in se temeljito pogovorili o vzrokih nedelavnosti. Videti je bilo, da je v Piranu mnogo ljudi, ki bi želeli aktivno sodelovati v raznih društvenih sekcijah, da pa le-tem manjka strokovnega vodstva. V društvu samem bo tudi treba urediti gospodarjenje ter skrbeti za pravilno izkoriščanje prostorov, s katerimi razpolaga društvo.

Nekaj dejstev z občnega zbora pa je tudi razveseljivih: predvsem to, da mu je prisostvovalo veliko število mladine, kar obeta, da se bodo vrste piranske Svobode pomladile in da se je vključilo 87 novih članov, predvsem iz delavskih vrst. Občnega zbora sta se udeležila tudi predsednik ObLO in zastopnik občinskega sindikalnega sveta.

Upati je, da bo znal novoizvoljeni odbor usmerjati ljudi, ki si žele kulturnoprosvetnega udejstvovanja in da bo lahko pokazal v kratkem času solidne rezultate.

S. O.

Naše želje se bodo izpolnile

Na nedavnem občnem zboru splošne kmetijske zadruge Brezovica je bil sprejet sklep o gradnji gospodarskega poslopja za potrebe zadruge. Okrajni ljudski odbor v Kopru je z razumevanjem obljubil denarno pomoč, ki naj bi pod postavko »Dotacija SKZ Brezovici za gradnjo gospodarskega poslopja iz sklada za napredek kmetijstva« omogočila, da bo naša zadruga dobila bolj primerne prostore kot so sedanji. Najeli bomo tudi kredit za nakup tovarnjaka. Predvideno je, da bo v bodočem gospodarskem poslopiju dovolj prostora tudi za razne družbene prireditve, namenjene vaščanom Brezovice, Gradina, Topolovca, Pregarij in drugih okoliških vasi.

S.

Še vedno med najboljšimi

V nedeljo je bila v Ilirski Bistrici konferenca tamkajšnjega občinskega komiteja Ljudske mladine. Udeležilo se je 76 delegatov osnovnih mladinskih organizacij, kot gosti pa predsednica okrajnega komiteja Ljudske mladine Marija Vogrič, sekretar občinskega komiteja ZK Ilirska Bistrica Anton Dolgan, predsednik ObLO Ilirska Bistrica Anton Gustinčič, zastopnik JLA podpolkovnik Adolf Jevšnik ter drugi.

Dosedanji predsednik komiteja Ivan Candek je v svojem poročilu med drugim dejal, da so člani osnovnih mladinskih organizacij na področju ilirsko-bistriške občine z uspehom sodelovali pri organiziranju Dneva mladosti, na raznih proslavah, pri nedavnih občinskih volitvah; da se je gradnje brkinske ceste udeležilo 35 mladincev in mladink, da so sprejeli v tem letu 101 člana v mladinsko organizacijo in da so člani mladinske organizacije prispevali 1500 prostovoljnih delovnih ur za ureditev športnih objektov. Razen tega so v tem letu ustanovili dva nova mladinska aktiva in to v vasi Smrje in Vrbovo. V razne svete je vključenih 10 mladincev in mladink, veliko število članov mladinske organizacije pa sodeluje v prosvetnih in fizikturnih društvih.

V živahni razpravi so delegati občinske mladinske konference sprejeli program dela za prihodnje leto, predsednica OK LMS Marija Vogrič pa je nagradila mladinski aktiv v tovarni »Leosnit« s 15.000 dinarji za uspešno delo v šestmesečnem tekmovanju v počastitev VII. kongresa LMJ. Ob zaključku konference so izvolili 23-članski občinski komitej, v katerem sta tudi dva predstavnika JLA.

J. S.

Člani SZDL!

Naročajte, berite in širite svoje glasilo SLOVENSKI JADRAN!

Veslanje

Odkod slabosti v Nautilusu?

Pred dnevi je imel koprski veslaški klub Nautilus svoj redni letni občni zbor, na katerem so člani kritično pregledali preteklo delo. Ugotovili so, da je kljub uspehom v društvu precej slabosti, ki jih bo treba brž ko mogoče odstraniti. Vzroki so objektivni in subjektivni.

Društvo so ustanovili kmalu po vojni in ima torej že kar lepo

»Vojvodina« v Kopru

Kakor smo neuradno obveščeni, je uprava nogometnega kluba Vojvodine pristala na gostovanje v Kopru. Vojvodina bo namreč potovala skozi Koper na večdnevno turnejo po Italiji, kjer namerava igrati med drugim tudi z Bologno in Romo.

Kompletno moštvo Vojvodine bo nastopilo v Kopru 18. t. m. okrog 14. ure. Koper bo okrepil svoje moštvo z nekaterimi igralci Postojne in Sežane.

Smrtna kosa

FRANCESCO DIQUAL

Zahrtna bolezen je pretrgala te dni nit življenja poštvalnemu kapelniku godbe na pihala iz Sv. Lucije Francesco Diquale. Na njegovi zadnji poti ga je spremljala velika množica ljudi, med katerimi so bili tudi njegovi učenci glasbe iz Sv. Lucije in Kaštela. Le-ti so mu tudi držali častno stražo ob mrtvaškem odru v ljudskem domu. Godba JLA iz Novega mesta, s katero je pokojnik večkrat nastopal za časa njenega bivanja v Portorožu, mu je v slovo zaigrala žalostinke.

Pokojni Diquale se je rodil 10. decembra 1895 v Sv. Luciji. Po poklicu je bil zidar in služboval je kot predelavec v tankajšnjih solinah. Ze leta 1912 je postal član godbe na pihala, v kateri je sodeloval 44 let kot njen kapelnik. Po prvi svetovni vojni je bil član socialistično liberalne stranke in je skupno s svojimi tovariši sodeloval pri razviti družbene zaslave. Zastavo so morali ob nastopu fašizma skriti. Zazidali so jo in jo odkopali spet šele 1. maja 1945. V pogrebnem spredu so nosili tudi to zastavo, na kateri je komaj viden napis v italijanski: Delavci vseh dežel, združite se!

KOPER — 13., 14. in 15. decembra jugoslovanski barvni film DEKLE IN MOŠKI, 16. in 17. decembra ameriški barvni film VESELO IZKRCAVANJE, 18. in 19. decembra sovjetski barvni film ENAINŠTIRIDESETI.

IZOLA — 13. decembra jugoslovanski film VESNA, 14. in 15. decembra ameriški barvni film KARNEVAL V TEKSASU, 16. in 17. decembra ameriški barvni film VESELO IZKRCAVANJE, 18. decembra kinoteka LENIN, 19. in 20. decembra japonski film ATOMSKA BOMBA NAD HIROŠIMO.

PORTOROŽ — 14. in 15. decembra francoski film NANA, 17. decembra ameriški barvni film (risanka) PUSTOLOVSCINE PAJE IN PLUTONA, 18. in 19. decembra angleški film UPORNIK.

PIRAN — 13. in 14. decembra francoski film HEROJI SO UTRUJENI, 15. in 16. decembra francoski film NANA, 17. decembra angleški film UPORNIK, 18. decembra ameriški barvni film (risanka) PUSTOLOVSCINE PAJE IN PLUTONA, 19. in 20. decembra francoski film LJUDJE BREZ POMENA.

SEČOVLJE — 14. decembra ameriški barvni film JUŽNO OD SAHARE, 15. decembra argentinski film CAFFE CANTANTE, 19. decembra jugoslovanski barvni film DEKLE IN MOŠKI.

SKOPIJE — 14. decembra jugoslovanski film PLAVI 9, 15. decembra italijanski film ŠKODA, DA SI TAKA, 18. decembra japonski film ATOMSKA BOMBA NAD HIROŠIMO.

SMARJE — 14. decembra argentinski film CAFFE CANTANTE, 15. decembra ameriški barvni film JUŽNO OD SAHARE, 18. decembra jugoslovanski barvni film DEKLE IN MOŠKI.

DEKANI — 14. decembra italijanski film ŠKODA, DA SI TAKA, 15. decembra jugoslovanski film PLAVI 9.

POSTOJNA — 13., 14. in 15. decembra amer. barvni film MOŽ IZ KOLO-RADA, 17. in 18. decembra ameriški barvni film POSLEDNJI APAC.

PIVKA — 14. in 15. decembra madžarski barvni film LILIONFI, 18. in 19. decembra finski film BELA KOSUTA.

SEŽANA — 14. in 15. decembra italijanski film DEKLE Z REKE, 17. in 18. decembra italijanski film STO LET LJUBEZNI, 19. in 20. decembra ameriški film CUDEŽNI OTROK.

tradicio. Kljub temu so se zaradi menjav kadra uspehi in neuspehi stalno menjavali in lahko govorimo o nekem načrtnem delu šele v zadnjih treh letih. V tem razdobju se je Nautilus stabiliziral in s sistematičnim delom osvojil naslov okrajnega prvaka ter vrsto uspehov na državnih in republiških prvenstvih. K tem uspehom je treba prišteti tudi osvojitve letošnjega državnega prvenstva v četvercu za mladinke. Od tu dalje pa gre pot navzdol. Na okrajnem prvenstvu, na katerem je Nautilus zmagoval prejšnja leta z velikim naskokom točk, je moral letos prepustiti prvo mesto Izoli, disciplina v društvu je začela pešati in tudi ravnanje z rekviziti ni bilo najboljše.

O vseh teh stvarih so se pomislili na občnem zboru. Znova so poudarili, da ima klub velike težave zaradi neprimernih prostorov za čolne. Druga objektivna težava pa je v pomanjkanju trenerjev. Res so organizirali trenerski tečaj, na katerem so usposobili nekaj mladih ljudi, toda ker so le-ti odšli v vojsko, so zdaj spet v zagati.

Od subjektivnih slabosti so na prvem mestu omenili sestavo članstva. V klubu so predvsem dijaki, ki se ukvarjajo z najrazličnejšimi športi in seveda veslanju ne morejo posvetiti primerne pozornosti. Glede odbora pa je treba povedati, da je v njem premalo starejših ljudi, ki bi mladino vzgajali in ji pomagali.

Med najpomembnejšimi sklepi občnega zbora je treba omeniti razširitev odbora društva s predstavniki ustanov in podjetij. To bo brez dvoma prispevalo k temu, da se bo število članstva iz vrst delavske in uradniške mladine povečalo, hkrati pa se bo zanimanje za veslanje okrepilo tudi med člani sindikalnih podružnic. Nadalje so na občnem zboru poudarili, da bo treba organizirati zimski trenerski tečaj in skrbno paziti na inventar. Vsekakor bo treba nuditi društvu vsestransko pomoč, saj goji šport, ki je zdrav in zelo pomemben tudi za razvoj slovenskega pomorstva. Zlasti velja to za mladinske in sindikalne organizacije.

Upravni odbor podjetja Trgovsko vrtnarstvo »Cvetje«
Portorož razpisuje delovno mesto

RAČUNOVODJE
Ponudbe z opisom dosedanjega službovanja sprejema do 25. decembra 1957

REŠITEV
AVTOBUSNEGA PROMETA
ZA DIVAČO IN KOZINO

Od 15. decembra 1957 bodo po stari cesti skozi Kozino, Rodik in Kačiče vozili samo avtobusi naslednjih avtobusnih podjetij: Avtopodjetje »Slavnik« Koper na relaciji Piran-Ljubljana z avtobusom, ki odhaja iz Pirana ob 7.00 in se vrača iz Ljubljane ob 17.00;

»Avtopromet« Gorica z avtobusom, ki odhaja iz Sežane ob 7.55 in se vrača iz Pirana ob 14.30 (relacija **PIRAN-SEŽANA**);

in avtobus istega podjetja na relaciji **AJDOVŠČINA-PORTOROŽ** z odhodom iz Ajdovščine ob 15.10 in povratkom iz Portoroža ob 5.30.

Vsi drugi direktni avtobusi, ki vzdržujejo avtobusni promet med Koper, Ljubljano in Mariborom, bodo vozili po novi cesti, tako da se bodo ustavljali ob odcepu z nove na staro cesto pod železniško postajo Kozina.

PIRAN-KOPER-LJUBLJANA			
7.00	odh.	PIRAN	prih. 20.40
7.40		KOPER	20.00
8.30		Kozina	19.10
8.35		Rodik	19.05
8.40		Kačiče	19.00
10.40	prih.	LJUBLJANA	odh. 17.00

SEŽANA-KOPER-PIRAN			
7.55	odh.	SEŽANA kol.	prih. 17.40
8.12		Divča	16.40
8.26		Rodik	16.25
8.32		KOZINA	16.10
9.10		KOPER	15.05
9.45	prih.	PIRAN	odh. 14.30

AJDOVŠČINA-SEŽANA-PORTOROŽ			
15.10	odh.	AJDOVŠČINA	prih. 8.45
17.42		DIVAČA	6.55
17.50		Rodik	6.50
17.57		Kozina	6.44
18.50		KOPER	5.55
19.25	prih.	PORTOROŽ	odh. 5.30

Iskrena zahvala za pomoč in ljubeznivost v moji boleznini operaterjem dr. Možini in dr. Koviču, medicinski sestri Lidiji in sestram Adi, Anki, Pavli in Anči ter upravi bolnišnice v Izoli.

Marija Jamnik in dr. Borisi

ZAHVALA

Ob bridki izgubi mojega moža

FRANCESCA DIQUALA

se v globoki žalosti iskreno zahvaljujem vsem, ki so mi v težkih trenutkih kakorkoli pomagali.

Prav posebno se zahvaljujem zdravstvenemu osebju bolnice Ankanan za požrtvovalnost in skrb v času njegove bolezni. Zahvaljujem se delovnemu kolektivu »Piranskih solin« in članom godbe iz Sv. Lucije za vso skrb pri organizaciji pogreba in za spremstvo na njegovi zadnji poti. Prav tako se zahvaljujem godbi JLA iz Novega mesta in ostalim godbam za udeležbo in spremstvo k zadnjemu pokopu. Zahvaljujem se vsem njegovim prijateljem in tovarišem za vso izkazano skrb v času njegove bolezni in sočustvovanja ob njegovem slovesu. Zahvaljujem se vsem darovalcem številnih vencev in vsem drugim, ki so ga spremljali na zadnji poti.

Zena Marija in otroci

Radio KOPER

NEDELJA, 15. decembra

8.00 Kmetijska oddaja: Petletni perspektivni načrt za napredek kmetijstva v koprskem okraju. Urejanje hudoornikov v Posočju. — 8.30 Igrajo »Veseli godci« — 10.30 Sošedni kraji in ljudje — 14.00 Pogovor s posljalci — 14.05 Glasba po željah — 15.00 Vesti — 15.10 Lahek glasbeni spored. — 15.30 Nedeljska reportaža: Ljudje pod Cavnomo — 15.50 J. Albeniz: Iberia.

PONEDELJEK, 16. decembra

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 7.40 Glasba za dobro jutro, vmes ob 7.45 jutranji koledar — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti: Koristi globokega oranja zemlje — 13.45 Ponedeljkove popevke — 14.00 Od melodije do melodije — 14.30 Športna oddaja — 14.40 To smo izbrali za vas — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.25 Štirje fantje igrajo polke in valčke.

TOREK, 17. decembra

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 7.40 Glasba za dobro jutro, vmes ob 7.45 jutranji koledar — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijska univerza: Pravilna priprava škropiv — 13.50 Torkov operni oder — 14.30 Okno v svet — 14.40 Filmske melodije — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.25 Dalmatinske narodne izjave kvintet »Lisinski« iz Zagreba.

SREDA, 18. decembra

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 7.40 Glasba za dobro jutro, vmes ob 7.45 jutranji koledar — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti: Skodljivci v šrmbah in skladiščih — 13.45 Od melodije do melodije — 14.10 Poje slovenski vokalni oktet — 14.30 Sola in življenje: Pogled v vesoljstvo — Solski vrt jeseni — 14.50 Ritmična fantazija — izjave pianist Alberto Semprini — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.25 Lahke skladbe igra Kvintet Kreže.

ČETRTEK, 19. decembra

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 7.40 Glasba za dobro jutro, vmes ob 7.45 jutranji koledar — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti: Priprava terena za obnovo — 13.50 Dve skladbi Henrika Weniavskega: Spomin na Moskvo, Capriccio v Amolu — 14.00 Glasba po željah — 14.30 Pogovor z volivci: govori predsednik OLO Koper Albin Dujc — 14.40 Glasba po željah (II. del) — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.25 Slovenske narodne izjave Marica Lubejeva, Dragica Sadnik, Jernej Plahuta in Marcel Ostashevski z orkestrom Radia Maribor.

PETEK, 20. decembra

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 7.40 Glasba za dobro jutro, vmes ob 7.45 jutranji koledar — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti: Gozdni red v nizkih gozdovih — 13.45 Popoldanske melodije — 14.30 Gospodarska oddaja: Izboljšajmo našo odkupno mrežo povrtin — 14.50 Spored solistične, zborovske in orkestralne glasbe — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.25 Domači pevec in ansambel pred mikrofonom: pionirski pevski zbor gimnazije iz Idrije p. v. Mitje Znidaršiča.

MAI AGLAS!

PLANINSKO DRUŠTVO v Kopru obvešča, da je Tumova koča na Slavniku do nadaljnjega zaprta.

DVOSOBNO STANOVANJE v Kranju zamenjam za enako v Kopru ali bližnji okolici. Naslov v upravi lista.

Takoj sprejemmo HONORARNEGA USLUŽBENCA ali USLUŽBENKO za opravljanje administrativnih poslov dnevno od 8. do 12. ure. Podružnica Ljudske pravice Koper (tržnica).

Prodajam PLEMENSKO JUNICO sivorjave pasme z rodovnikom, staro 15 mesecev in težko nad 350 kg. Junica je od krave, ki je najboljša mlekarica v okolišju. Vprašati pri Francu Noviču, Brje 13 pri Koprivi, pošta Dutovlje na Krasu.

GOŠPODINJSKO POMOČNICO išče za takoj slovenska družina v Beogradu. Plača po dogovoru, stanovanje v lastni vili. Potni stroški povrnjeni. Naslov v upravi Slovenskega Jadrana.

V četrtek, 6. decembra 1957 je bila izgubljena zelena **PLATNENA TORBA** z usnjenim pasom na cesti iz Kopra do Izole v bližini »Rexa«. V torbi so bili kruh, copate, nogavice in električni kabel. Najditelja prosim, da najdeno vrne proti nagradi na upravo lista.

DVOKOLESA od 7.000.— dalje, ciklomotorji od 44.000.— dalje ter Vespe, nove in rabljene, Vam nudi tvrdka Marcon, Trst, ulica Pietà 3. Pošiljamo darilne pakete za Jugoslavijo.

Za nakup novih in rabljenih LAMBRET se obrnite na tvrdko Aldo Merolli v Gorici, ul. Garibaldi štev. 5, telefon 2723. Tvrdka uredi vse potrebno za izvoz. Pišite nam in dali Vam bomo vsa potrebna navodila!

Tvrdka BELTRAM, uvoz-izvoz, TRST, ulica Valdirivo 3, telefon 36-991 ima na zalogi vsakovrstna nova in rabljena vozila:

AVTOMOBILE, VESPE, LAMBRETE, MOTORJE, MOTOCIKLE, ŽENSKA IN MOŠKA DVOKOLESA od 5.000 lir naprej.

Z lastno ekspedicijo odpremlja darilne pakete za Jugoslavijo.

Hotel »PALACE« Portorož

vljudno vabi na veliko **SILVESTROVANJE** v torek, dne 31. decembra ob 20. uri v vseh prostorih hotela

Igrali bodo trije renomirani orkestri. Rezervacije sprejema uprava hotela, telefon štev. 44. Rezervirajte pravočasno! **Uprava**

RAZPIS

ZA NOVI TEČAJ POLITIČNE ŠOLE PRI CK ZKS

(od 6. februarja do 31. junija 1958)

Tečaj Politicne šole je namenjen predvsem delavcem in delavkam v industriji in kmetijstvu, ki so se že uveljavili v organih delavskega in družbenega upravljanja, v organih oblasti, sindikatih, društvi itd., in jim daje potrebno širše znanje iz politične ekonomije in znanstvenega socializma.

Prijave z osebnimi podatki, s podatki o dokončanih šolah, o osnovnem poklicu, zaposlitvi, višini mesečnih prejemkov ter tudi o stažu in funkcijah v političnih organizacijah in družbenih organih pošljite najkasneje do 10. januarja 1958 na upravo politične šole pri CK ZKS, Ljubljana, Parmova 39 in tudi na svoj občinski komite ZKS.

O sprejemu v tečaj in v internat, ki je pri Politicni šoli, bo vsak posameznik pisмено obveščen, in sicer najmanj 14 dni pred pričetkom tečaja. Podrobnejše informacije dobite na upravi šole oziroma na občinskem komiteju svojega področja.

MAGAZZINI

»S. GIUSTO« s. a r. l. TRST

plašči, dežni plašči, obleke, suknjiči, srajce, spodnja in zgornja trikotaža za moške, ženske in otroke

NAJNIZŽJE CENE V TRSTU!

TRST, Corso Garibaldi 1, telefon 94-178

Povsod nesreče zaradi megle

Gosta megla, ki je nepričakovano zajela skoraj vso Evropo, je povzročila številne hude nesreče predvsem v železniškem in cestnem prometu. Hujše železniške nesreče so bile pri nas v Zagrebu, v južni Angliji in v Franciji. Prav tako je bilo v Angliji in v Franciji več avtomobilskih nezgod. Megla je zajela celo Italijo in Španijo, kar je zelo redek pojav.

ČIGAVI SO DIAMANTI?

Neka Američanka je pripeljala na kliniko svojega psa, da bi ga operirali. Ko so mu

odprli želodec, so začudeni zdravniki izlekli iz njega dva zlata prstana z diamantnimi kamni, vrednimi nad dva in pol milijona dolarjev. Lastnica psa je bila seveda vsa srečna, toda njeno veselje je bilo kratkotrajno: kirurgi trdijo, da pripadajo diamanti njim, ker so jih oni našli. Vnel se je spor, ki ga rešuje sodišče. To je v nezavidljivem položaju, saj zakon ne predvideva podobnega primera. Zato vsi z zanimanjem pričakujejo, kako bo rešilo ta spor. Najpreprosteje bi seveda bilo, če bi se pojavil pravi lastnik prstanov.

Takšna priprava je potrebna, da zamenja pri delu eno samo človeško ledvico. Aparat so izdelali na Češkem. Uporabljajo ga pri operacijah, ko je treba odstraniti ledvico, da jih očistijo kamnov ali iz drugih vzrokov.

IZ ČESA JE NAŠE TELO?

Marsikdo se bo začudil, če mu povemo, da je poglavitni sestavni del človeškega in seveda tudi živalskega telesa — voda. Te je v povprečnem človeškem telesu približno 40 litrov. Ostalo so trdne snovi. Med temi je toliko ogljika, da bi lahko naredili iz njega 9.000 svinčnikov, za nad 2.000 vžgalic fosfora in več kilogramov kalcijevih spojin. Cisteža železa pa bi dobili iz našega telesa komaj za 5 cm dolg žebelj.

PO VOJASKO

Maršal Montgomery je šel nedavno v pokoj in tako končal svojo vojaško kariero. Nazadnje je bil namestnik komandanta vojaških sil Atlantskega pakta. Zato so mu ob tej priložnosti priredili v štabu slavnosten poslovljni večer. Vojaske predstavniki vseh držav, ki so vključene v Atlantski pakt, so mu čestitali, sam pa, ki je znan po svojem nerodnem in nediplomatskem vojaškem jeziku, je na zdravilce odgovoril med drugim: »Naša vojska se je borila že z vsemi narodi, ki imate čast, da jih tu predstavljate.« Nato je ostro pogledal nemškega generala Speldila in dodal: »In z nekaterimi celo večkrat!«

V eni prejšnjih številčk smo poročali o najnovejšem sovjetskem letalu, orjaku, ki sprejme 220 potnikov. Danes pa objavljamo fotografijo najnovejšega sovjetskega helikopterja MI-6, ki so ga izdelali v počastitev 40-letnice oktobrske revolucije. Letalo lahko sprejme 80 potnikov. Z njim lahko prepeljejo tudi osebni avto ali podobne tovore.

SVETILA BO 100 LET

Pred nekaj dnevi so v eksperimentalnem laboratoriju velikega ameriškega podjetja General Electric prižgali električno žarnico, ki bo po mnenju strokovnjakov svetila nepretrgoma najmanj 100 let. Žarnica je po obliki in velikosti popolnoma enaka prvi Edisonovi žarnici, ki je gorela le 40 ur. Seveda pa je izdelana iz povsem drugega materiala. Nova žarnica ne prihaja v poštev za široko potrošnjo, ker porabi preveč električnega toka. Zato bo slejkoprej ostala le tehnična zanimivost.

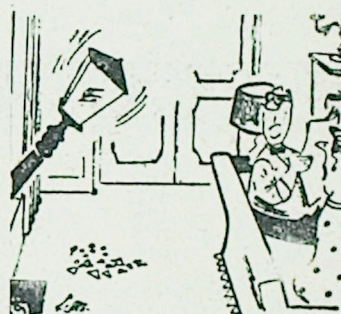

TRIDIMENZIONALNA TELEVIZIJA

Danes lahko že rečemo, da je televizija osvojila svet. V nekaterih bolj razvitih deželah imajo že zdaj več televizijskih kot pa radijskih aparatov. Tako je na primer v Angliji prvih 7.398.000, drugih pa 7.269.000. Toda znanost ne miruje. Pred kratkim so v ZDA uspeli prenašati trodimenzionalno sliko in to celo v naravnih barvah. Poskusi sicer še niso končani, vendar že doslej doseženi rezultati z gotovostjo napovedujejo tudi na tem področju skorajšnje spremembe.

NOVINARSKA »RACA«

To ime za časopisno izmišljotino ima svojo zgodovinsko podlago. Bilo je nekako proti koncu prejšnjega stoletja, ko je hotel neki belgijski novinar preskusiti lahkovernost bralcev časopisov. V svojem članku je opisal poskus nekega učenjaka z raco. Napisal je, da je ta pri poskusu pojedla 19 drugih rac z perjem vred. Novinar je pričakoval, da se bo kdo zaradi te izmišljotine oglašil in ugovarjal. Zgodilo pa se je nasprotno: verjeli so vsi od začetka. Poročilo o eksperimentu z raco so ponatisnili še drugi časopisi in dolgo se je po vsem svetu razpravljalo o izredni požrešnosti te sicer tako skromne živalice.

— Potres? Ne, le žena spravlja avto v garažo.

ŠE ZA STO MILIJONOV SVETLOBNIH LET DALJE

V Sovjetski zvezi so dokončali graditev velikega radioteleskopa, ki je največji in obenem najmočnejši na svetu. Dolg je 130 metrov in ima nad 400 kvadratnih metrov sprejemne površine. Kot je znano, uporabljajo radioteleskope za sprejemanje elektromagnetnih valov, ki jih oddajajo številne zvezde. Na podlagi teh »poročil« iz vesolja si skušajo znanstveniki zgraditi sliko o njegovi prostranosti. Nov sovjetski radioteleskop jim bo omogočil pogled za sto milijonov svetlobnih let dalje kot doslej.

UMETNO SONCE

Sovjetski profesor Babat napoveduje, da bodo sledila umetnim lunam umetna — sonca. To bodo posebne atomske naprave, ki bodo razvijale toploto več milijonov stopinj. Krožile bodo po določeni poti okrog Zemlje in ogrevale določeno področje. Po računih omenjenega profesorja bi zadostovalo okrog 25 kilogramov vodika, da bi tako umetno sonce lahko svetilo in grelo okrog 200 let.

»Hočemo svobodo Južne Tirolske!« in »Smrt Italijanom!« To so napisi, ki so jih polni zidovi ob glavni cesti Innsbruck—Brenner. Dogodek je v zvezi s hudimi protitalijanskimi demonstracijami Tirolcev avstrijske narodnosti v Italiji. Ne glede na to, da bodo s takimi gesli, kot je drugo, težko uredili zadevo, bi bilo prav, če bi se avstrijski vladajoči krogi spomnili ob tej priložnosti tudi na Koroške Slovence, ki jim odrekajo pravico do tistega, kar hočejo Tirolci zase, pri čemer jih Avstrija na vsej fronti podpira.

Takšen je bil Pariz ob obisku angleškega premierja. Neredi in demonstracije so povzročili desni ekstremisti zaradi vesti o pošiljanju angleškega orožja v Tunis, od koder naj bi prišlo v roke alžirskim upornikom. Policija je z gumijevkami in solzilnimi bombami razgnala demonstrante, med katerimi je bilo več ranjenih.

900 NOVIH MEST

Ob 40. obletnici velike oktobrske revolucije so naredili v Sovjetski zvezi tudi nekakšen splošen pregled uspehov, ki so jih dosegli v tem obdobju. Kot poroča sovjetsko časopisje, so v tem času med drugim zgradili kar 900 novih mest, med katerimi so mnoga dosegla več sto tisoč prebivalcev. V zvezi s stanovanjsko izgradnjo so si naložili nalogo, da bodo v razdobju nekaj let zgradili toliko stanovanj, da popolnoma odpravijo stanovanjsko stisko. Trenutno je zaposlenih v Sovjetski zvezi skoraj pet in pol milijona delavcev samo pri gradnji stanovanj.

»Ali se ne bi pogovarjala italijansko? Bi vam bilo zelo nevšečno? To je zdaj moja velika slabost.«

Igrala sva dalje, med igro skkala vino, pri tem pa govorila italijansko, vendar malo, kajti bila sva pozorna na igro. Grof Greffi je dosegel svojo stoto točko in pri vsej svoji prednosti sem ostal pri štiriindevetdesetih točkah.

Nasmehnil se je in me potrepal po ramenu.

»Zdaj bova spila drugo steklenico, vi pa mi boste pripovedovali o vojni.« Čakal je, da sem se usedel.

»Rajši o čem drugem,« sem rekel.

»Ne želite govoriti o vojni? Prav. Kaj ste brali?«

»Nič,« sem odvrnil. Bojim se, da sem zelo dolgočasen.

»Ne. Toda brati morate.«

»Kaj so pa napisali med vojno?«

»Na primer 'Le Feu', ki ga je napisal neki Francoz, Barbusse. Razen tega 'Mr. Britling Sees Through It'.«

»Ne, ni res.«

»Kaj pa?«

»Ni spregledal. Te knjige smo imeli v bolnišnici.«

»Torej ste jih brali?«

»Sem, vendar ni v njih nič posebnega.«

»Mislil sem, da je 'Mr. Britling' zelo dobra študija o duši angleške buržoazije.«

»Ne razumem se na dušo.«

»Ubogi fant. Nihče izmed nas se ne razume na dušo. Ste croyant?«

»Ponoči.«

Grof Greffi se je nasmehnil in zasukal kozarec med prsti.

»Pričakoval sem, da bom postal pobožnejši, ko se bom postaral, toda nisem postal,« je rekel. »Hudo škoda je to.«

»Bi radi živeli po smrti?« sem ga vprašal in se tisti hip spomnil, da je neumno omenjati smrt. Vendar mi ni tega zameril.

»To je odvisno od tega, kakšno je življenje. To življenje je zelo prijetno. Rad bi vedno živel,« je rekel smehljaje. »To sem skoraj tudi dosegel.«

Sedela sva v globokih usnjenih naslonjačih; poleg naju je bil v posodi šampanjec, kozarca pa sta bila na mizi med nama.

»Če boste živeli tako dolgo, da boste stari kakor jaz, boste videli, da so mnoge reči zelo čudne.«

»Vi sploh niste videli stari.«

»Telo je staro. Včasih se bojim, da si bom zlomil prst, kakor se zlomi košček krede. Duh pa ni niti starejši niti modrejši.«

»Saj ste modri.«

»Ne, to je velika prevara: modrost starih ljudi. Ne postanejo modri. Samo previdni postanejo.«

»Morda je v tem modrost.«

»To je zelo neprivlačna modrost. Kaj najbolj cenite?«

»Tistega, ki ga ljubim.«

»Jaz prav tako. To ni modrost. Cenite življenje?«

»Da.«

»Tudi jaz ga cenim. Kajti to je edino, kar imam. Razen tega, da prirejam proslave svojega rojstnega dne.« Smehljaj se je. »Verjetno ste modrejši od mene. Vi ne prirejate proslav za svoj rojstni dan.«

Oba sva pila vino.

»Kaj pravzaprav mislite o vojni?« sem vprašal.

»Mislim, da je norost.«

»Kdo bo zmagal?«

»Italija.«

»Zakaj?«

»Zelo mlad narod je.«

»Mar mladi narodi vselej zmagujejo v vojnah?«

»Nekaj časa so zmogli tega.«

»Kaj se pa zgodi potem?«

»Potem se postarajo.«

»Pa pravite, da niste modri.«

»Dragi fant, to ni modrost. To je cinizem.«

»Meni se zdi to zelo modro.«

»Ne preveč. Lahko bi vam navedel nasprotno primer. Vendar ni tako slabo. Sva že končala šampanjec?«

»Skoraj.«

»Bova še pila? Tedaj se moram obleči.«

»Bolje je, da ne pijeva več.«

»Zares nočete več?«

ERNEST HEMINGWAY:

Slovo od orožja

82

POSLOVENIL RADO BORDON

»Ameriško.«

»Da, ameriško. Prosim, govorite ameriško. Prijeten jezik je to.«

»Skoraj nikoli ne vidim Američanov.«

»Gotovo vam manjkajo. Človek vselej pogreša svoje sonarodnjake, zlasti sonarodnjakinje. To vem iz izkušnje. Bova igrala ali pa ste preveč utrujeni?«

»Pravzaprav nisem utrujen. Rekel sem to le za šalo. Koliko točk prednosti daste?«

»Ste medtem dosti igrali?«

»Sploh nič.«

»Prav dobro igrate. Dal vam bom deset točk na sto.«

»Laskate mi.«

»Petnajst?«

»To bi bilo kar lepo, vendar me boste premagali.«

»Naj igrava za denar? Vselej ste želeli igrati za denar.«

»Mislim, da je bolje tako.«

»Prav. Dajem vam osemnajst točk, igrala pa bova po frank za točko.«

Igrala sva lepo partijo biljarda, toda kljub prednosti sem pri petdesetih točkah zmagal samo za štiri. Grof Greffi je pritisnil na gumb na steni, da bi poklical točaja.

»Prosim, odprite steklenico,« je rekel. Potem se je obrnil k meni: »Zdaj se bova malo okrepčala.« Vino je bilo ledenomrzlo, zelo ostro in dobro.